

www.musavat.com

MUSAVAT

Xəbər

Ali məktəblərə
qəbulda yenilik -
bir abituriyent
iki qrup üzrə
imtahan
verə
biləcək

yazısı səh.2-də

Qurucusu: Rauf Arifoğlu Gündəlik qəzet 21-22 oktyabr 2017-ci il Şənbə № 217 (6831) Qiyməti 60 qəpik

Gündəm

Milli Məclisdə beynəlxalq təşkilatların ünvanına kəskin çıxışlar

Parlament Cinayət Məcəlləsinə 300-ə yaxın dəyişiklikləri təsdiqlədi

yazısı səh.7-də

Milli Şura və Musavat arasında yeni dava başladı

yazısı səh.3-də

Azərbaycanın D-8 ölkələri üçün əhəmiyyəti

yazısı səh.5-də

Qərbin Ukraynadakı "Yusif Sərracı" - Saakaşvili yenə aksiya təyin elədi

yazısı səh.6-də

Neft Fondunun vəsaitləri 8 valyutada saxlanılır

yazısı səh.5-də

Rusiya təzyiqi artırsa, Qərb Azərbaycana dəstək verərmə...

yazısı səh.10-də

Trampın impiçment təhlükəsi sovuşdu mu...

yazısı səh.12-də

Kərkük əməliyyatına Azərbaycanın sevinməsinin səbəbi

yazısı səh.10-də

Baş alıb gedən "qara yumor"un, plagiatiğin qarşısını necə almaq...

yazısı səh.13-də

9 ayda 17 ana ölümü

yazısı səh.15-də

Qadınların ərinin telefonunu "təftiş etməsi" - qısqançlıq, yoxsa güvənsizlik?

yazısı səh.15-də

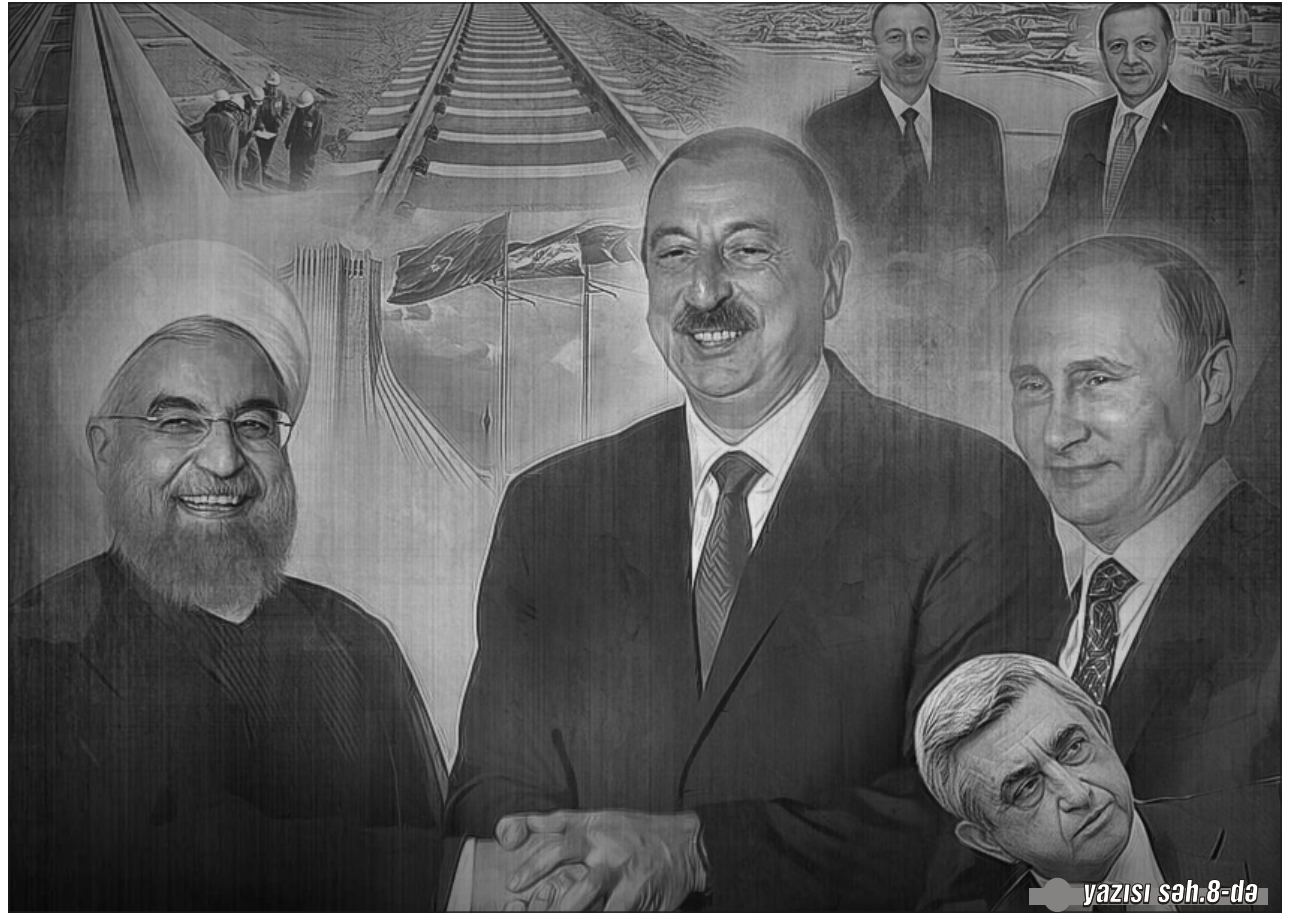
Gecə klubunda düşən dava və gəncin müəmmal ölümü

yazısı səh.14-də

Bölgənin taleyində mühüm dönüş, Azərbaycan uduşda...

İŞGALÇIYA ÇARPAZ ZƏRBƏ: BAKININ "ƏLİ" GÜCLƏNİR, İRƏVAN ŞANSSIZ QALIR

10 gün sonra Azərbaycanın açar rol oynadığı iki nəhəng layihə ilə bağlı qərarlar verilecek; "Şimal-Cənub" dəhlizi Bakı-Tiflis-Qars dəmir yolu ilə eyni vaxtda işə düşə bilər...

yazısı səh.8-də

AŞ PA-dan Azərbaycana hücumlar Səməd Seyidovu bitirə bilər

"Proseslərin bu həddə çatmasında nümayəndə heyətimizin rəhbərinin məsuliyyəti böyükdür" - politoloq

yazısı səh.6-də

Kamran Əliyev yeni cərimələrlə bağlı mübahisələrə aydınlıq gətirdi

yazısı səh.4-də

Səfir Hulusi Kılıç:
"Azərbaycana təkrar səfir kimi gəlmək istəyəm"

yazısı səh.9-də

Qabil Hüseyinli:
"1993-cü ilin əvvəlində Qarabağı xilas etmək şansı böyük idi"

yazısı səh.3-də

“Bakı-Tiflis-Qars dəmir yolu Avropa ilə Asiya arasında ən qısa yol olacaq” - prezident İlham Əliyev

Bakı-Tiflis-Qars dəmir yolu Avropa ilə Asiya arasında ən qısa yol olacaq. AzərTAc xəbər verir ki, bu sözləri prezident İlham Əliyev oktyabrın 20-də İstanbulda inkişaf etməkdə olan səkkiz ölkənin İqtisadi Əməkdaşlıq Təşkilatının (D-8) “Əməkdaşlıq yolu ilə imkanları artırmaq” devizi altında IX Zirvə görüşündəki çıxışında deyib.

Dövlətimizin başçısı bildirib ki, tezliklə rəsmi açılışı olacaq Bakı-Tiflis-Qars dəmir yolu Avropa ilə Asiya arasında ən qısa yol olacaq. Azərbaycan Şərqi-Qərbi və Şimal-Cənub nəqliyyat dəhlizlərinin yaradılmasına böyük sərmayələr qoyur. Bu nəqliyyat dəhlizləri Avrasiyanın iqtisadi inkişafı üçün yeni imkanlar açacaq.

MTRŞ 11 quruma yayım lisenziyası verdi

Azərbaycan Milli Televiziya və Radio Şurasının (MTRŞ) növbəti iclas keçirilib. Şuradan “Report”a verilən məlumata görə, iclasda teleradio yayımı üçün lisenziya verilməsi barədə 11 hüquqi şəxsin müraciətinə baxılıb.

İclasda “Muz TV Azərbaycan” MMC-yə peyk yayımı üçün, “AZ-TELEKOM” MMC-yə, “Bakı Telefon Rabitəsi” İstehsalat Birliyi MMC-yə, “CLIP TV” MMC-yə, “MetroNet” MMC-yə, “AzFiberNet” MMC-yə, “Rahat Telecom” MMC-yə, “FARAON - 1” MMC-yə, “Qaf-qaznet” MMC-yə, “Teleport” MMC-yə, “Netpoint” MMC-yə İP TV yayımı üçün lisenziya verilməsi barədə qərar qəbul edilib.

Azərbaycan və Ukrayna arasında 17 mln. dollarlıq anlaşma memorandumu imzalandı

Bakıda keçirilən Azərbaycan-Ukrayna işgüzar görüş çərçivəsində “Azərbaycan İnvestisiya Şirkəti” ASC və Ukraynanın “İndar” şirkəti arasında anlaşma memorandumu imzalanıb.

“Report” xəbər verir ki, sənəd Pirallahı Sənaye Parkında, 3 hektarlıq ərazidə, infuziya və inyeksiya məhlullarının beynəlxalq standartlara (GMP) uyğun istehsalı üzrə müəssisənin yaradılmasını əhatə edir.

İnvestisiya dəyəri 17 mln. ABŞ dolları olan layihə çərçivəsində 350-yə yaxın yeni iş yerinin yaradılması nəzərdə tutulur.

Türkiyədən Azərbaycana qanunsuz gətirilən qızıl zinət əşyaları müsadirə olundu

Tovuz Gömrük İdarəsinin “Sınıq Körpü” gömrük postunda Gürcüstan ərazisindən tranzit keçməklə Türkiyədən Azərbaycana gələn Türkiyə vətəndaşının idarə etdiyi “Iveco 440 S” markalı, 34 KL 4479 nömrə nişanlı yük nəqliyyat vasitəsinə gömrük baxışı keçirilib.

Dövlət Gömrük Komitəsinin virtualaz.org-a verilən məlumata görə, stasionar rentgen qurğusu (HCVG6032 markalı) ilə aparılan yoxlama zamanı monitorada şübhəli predmetlərin təsviri görünüb. Həmin təsvir nəqliyyat vasitəsinin salonunda, sürücünün əyləşdiyi yerin üst hissəsində olan boşluqda müşahidə edilib. Həmin yerdə aparılan ayrıca yoxlama nəticəsində isə 7 ədəd sellofan bükülü aşkar edilib.

Aşkar olunan sellofan bükülülərə baxış zamanı hər birinin içərisində müxtəlif sayda və növdə, qablaşdırılması ilə birgə ümumi çəkisi 2 kiloqram 106 qram olan qızıl-zinət əşyaları aşkarlanıb.

Faktla bağlı araşdırma aparılır.

Başağlığı

Novruz Həsənov, Zakir Hüseynov, Rafiq Əliyev və Aydın müəllim doktor Şinasi Vəliyevin vəfatından kədərləndiklərini bildirir və mərhumun doğmalarına dərin hüznə başsağlığı verirlər.

Qəzet, jurnal və kitab əldə etməyin ən rahat yolu!

Siz sifariş edirsiniz, biz istədiyiniz ünvana çatdırırıq!

Xaricdə və Azərbaycanda nəşr olunan bütün qəzet və jurnallara abunə olmaq, həmçinin Rusiyada və Azərbaycanda nəşr olunan kitabları daha sərfəli qiymətə və daha qısa vaxt ərzində əldə etmək üçün sadəcə zəng etməyiniz və ya email yazmağınız kifayətdir.

Telefon: (012) 434 93 01, 434 01 33

Bu tədris ilində bir abituriyent iki qrup üzrə qəbul imtahanı verə biləcək

Bu tədris ilində ali məktəblərə qəbul qaydalarında dəyişikliklərin edilməsi nəzərdə tutulur.

APA-nın qərb bürosunun xəbərinə görə, Dövlət İmtahan Mərkəzinin Direktorlar Şurasının sədri Məleykə Abbaszadə 2019-cu ildə tətbiqi nəzərdə tutulan ümumi təhsil pilləsində təhsil alanların yekun qiymətləndirilməsi (buraxılış) imtahanlarının və ali təhsil müəssisələrinə qəbul imtahanlarının modeli ilə bağlı Şəmkirdə valideynlər və şagirdlərlə keçirilən görüşdə bildirib ki, cari tədris ilində XI sinfi bitirənlərə iki dəfə qəbul imtahanlarında iştirak etmək imkanı verilecək.

O qeyd edib ki, keçən il bu yenilik yalnız bir qrup çərçivəsində tətbiq edilib: “Yəni abituriyent qəbul imtahanının birinci mərhələsində hansı qrup üzrə iştirak etmişdisə, iyulda keçirilən ikinci imtahanda da eyni qrupun imtahanında iştirak etməli idi.

Gələni isə hər abituriyentə iki fərqli qrup üzrə də imtahan vermək şansı tanınacaq. Onlar istəsə, qəbul imtahanlarının hər ikisində eyni və ya fərqli qrupda imtahan verərək ali məktəblərə qəbul müsabiqəsində iştirak edə biləcəklər.

2019-cu ildə tətbiqi nəzərdə tutulan buraxılış və ali təhsil müəssisələrinə qəbul imtahanlarında 700 ballıq sistem saxlanılacaq.

Məleykə Abbaszadə bildirib ki, buraxılış imtahanında iştirak edənlər üçün maksimum bal 300-dür.

M. Abbaszadə qeyd edib ki, abituriyentlər qəbul imtahanında 3 fəndən maksimum 400 bal toplaya biləcək, yekunda ən yuxarı bal 700 olacaq.

2019-cu ildə tətbiqi nəzərdə tutulan buraxılış və ali təhsil müəssisələrinə qəbul imtahanlarında 700 ballıq sistem saxlanılacaq.

Məleykə Abbaszadə bildirib ki, buraxılış imtahanında iştirak edənlər üçün maksimum bal 300-dür.

M. Abbaszadə qeyd edib ki, abituriyentlər qəbul imtahanında 3 fəndən maksimum 400 bal toplaya biləcək, yekunda ən yuxarı bal 700 olacaq.

Kseniya Sobçak

“Rusiya prezidentliyi uğrunda seçkilərdə qələbə qazanmaq şansım azdır” - Kseniya Sobçak

Teleaparıcı Kseniya Sobçak Rusiyada keçiriləcək və onun namizəd olduğu prezident seçkilərində qələbə qazanmaq şansının az olduğunu etiraf edib.

“Report” xəbər verir ki, o, bu barədə Britaniyanın “The Guardian” qəzetinə müsahibəsində bildirib.

“Heç bir siyasi çəkim yoxdur. Ona görə də hansısa siyasi proqram başlada bilmərəm. Sadəcə, hazırkı rəhbərliyin siyasətindən narazı olanlar məni dəstəkləyə bilər”, - K.Sobçak deyib.

K.Sobçak onun kampa-niyasının Kreml tərəfindən dəstəklənməsi fikrini qətiyyətlə rədd edib.

Xatırladaq ki, dünən xaricdə teleaparıcı 2018-ci ildə Rusiyada keçiriləcək prezident seçkilərində iştirak etmək niyyətini elan edib. Eyni zamanda K.Sobçak müxalifət lideri Aleksey Navalni prezidentliyə namizəd kimi qeydə alınacağı təqdirdə namizədliyini geri götürməyə hazır olduğunu vurğulayıb.

Nazir yeni zenit-raket sistemlərinin döyüş hazırlığını yoxladı

Müdafiə naziri, general-polkovnik Zakir Həsənov və nazirliyin digər rəhbər heyəti Hava Hücumundan Müdafiə (HHM) qoşunlarının yeni inşa edilmiş N nömrəli hərbi hissəsinin açılışında iştirak edərək hərbi qulluqçular üçün yaradılmış şəraitlə tanış olub.

MN-dən APA-ya verilən məlumata görə, nazirliyin rəhbərliyi hərbi hissənin qərargahı, əsgər yataqxanası, yeməxana, tibb məntəqəsi, sıra meydanı, idman şəhərciyi, eləcə də digər xidməti və inzibati obyektlərə baxış keçirib.

Sonra müdafiə naziri döyüş idarəetmə məntəqəsinə gələrək orada quraşdırılmış çoxməqsədli radiolokasiya stansiyaları, atıcı qurğular və digər döyüş vasitələrinin təyinatı, tərkibi, eləcə də taktiki-texniki xassələri ilə maraqlanıb.

Müdafiə nazirinə məruzə edilib ki, hərbi hissənin sərəncamında olan ən müasir silah və döyüş texnikası aerodinamik hədəflərin və ballistik raketlərin, eləcə də bütün növ digər hava hədəflərinin aşkarlanması, uçuş parametrlərinin təyin edilməsi və müxtəlif maneələr şəraitində məhv edilməsi imkanına malikdir.

Sonra yeni zenit-raket sistemlərinin döyüş hazırlığı yoxlanılıb. Peşəkar bacarıq və bilik nümayiş etdirən şəxsi heyətin döyüş hazırlığını yüksək qiymətləndirən müdafiə naziri HHQ-nin komandanlığına müvafiq tapşırıqlar verib.

Dövlət qulluğu sahəsində 8 minədək boş yer var

Hazırda bütün dövlət qurumlarında olan ştat cədvəllərinin, işləyən insanların dövlət qulluğundakı statusunun monitorinqi aparılır. APA-nın xəbərinə görə, Dövlət İmtahan Mərkəzinin Direktorlar Şurasının sədri Məleykə Abbaszadə deyib ki, ilin sonunda bununla bağlı ölkə rəhbərliyinə məlumat verilecək.

O, dövlət qulluğu sahəsində 8 minə yaxın boş yer olduğunu qeyd edib.

M. Abbaszadə bildirib ki, hazırda müəyyən nazirliklər birləşdirilir, komitələr ləğv olunur, yeni xidmətlər yaranır: “Buna əsasən, dövlət qurumlarındakı ştat cədvəlləri dəyişə bilər. Ona görə də hazırda həmin dəqiqləşmə aparılır ki, boş yerləri vaxtında müəyyənləşdirib, vaxtında əhaliyə məlumat verək. İlk imtahanla bağlı elan verildə müsabiqədə ali təhsilli insanlar iştirak edə biləcək. Bu imtahanlardan sonra onlar sertifikat olacaq və qarşıdakı 5 il ərzində həmin təsnifata uyğun olaraq, istədikləri vakansiyalara uyğun müsahibələrdə iştirak edərək biliyini sınağa biləcək”.

Azərbaycan səfiri Gürcüstanda silahlı insident nəticəsində yaralanan azərbaycanlılara baş çəkib

Azərbaycanın Gürcüstanda-kı səfiri Dursun Həsənov ötən gecə Marneulidə baş vermiş insident nəticəsində yaralanan şəxslərin vəziyyəti ilə maraqlanıb.

APA-nın yerli bürosunun məlumatına əsasən, səfir onların qohumları ilə söhbət edib.

Xəstəxananın həkim heyəti səfiri yaralıların vəziyyəti ilə bağlı məlumatlandırıb.

Xatırladaq ki, dünən naməlum şəxslər hakim “Gürcü Arzusu” partiyasının Marneuli rayon bələdiyyə üzvlüyünə Qızılhacılı kəndi üzrə majoritar namizədi Ceyhun Çovdarov və onu müşayiət edən 4 nəfərə atəş açdılar. Onların hamısı güllə yarası alıb. Hadisə “Gürcü Arzusu” partiyasının kənddəki qərargahı yaxınlığında baş verib.

Yerli xəstəxanaya yerləşdirilən yaralılar əməliyyat olunub.

Gürcüstanın daxili işlər naziri Giorgi Mqebrişvili hadisə ilə bağlı Marneuliyə səfər edib. O, hadisəni siyasi amillərlə əlaqələndirməyə çağırıb. ABŞ-ın Gürcüstandakı səfiri Yan Kelli isə baş verənləri qəbulolunmaz zorakılıq adlandırdı.

Gürcüstanın Marneuli rayonunda ötən gecə silahlı insident nəticəsində yaralanan şəxslərin ikisi xəstəxanadan evə buraxılıb.

Ceyhun Çovdarovun vəziyyəti isə ağır olaraq qalır. O, süni tənəffüs aparatına qoşulub.

Xəsarət almış digər şəxslərin vəziyyəti isə stabil-dir.

Xəstəxanada keçirilən konsiliyum pasientlərin digər klinikaya köçürülməsinə ehtiyacın olmaması barədə qərar qəbul edib.

Əfqanıstanın paytaxtı Kabulda terror aktı törədilib

“Report” “Haberturk”ə istinadən xəbər verir ki, terrorçu-kamikadze məscidin içərisində özünü partladılıb.

Xəbərdə dağıntılar altından ən azı 30 nəfərin meyitinin çıxarıldığı və ölü sayının artacağına istisna edilmədiyi bildirilir.

Dövlət Yol Polisi növbəti dəfə sosial şəbəkələrdə tənqid hədəfinə çevrilib. Belə ki, bu qurumdan verilən son açıqlamada bildirilir ki, avtomobili təmir etdirmək üçün polisdən arayış almamağa görə, həmçinin avtomobildə sürücünün diqqətini yayındıran söhbət etdiyinə görə sürücüləri cərimə gözləyir.

Dövlət Yol Polisi icazəsi olmadan nəqliyyat vasitəsinin üzərində demirçi və rəngsaz işlərinin görülməsinə görə böyük məbləğdə cərimə müəyyənləşib. Qeyd olunur ki, bu qanunda və Nazirlər Kabinetinin əsasnaməsində göstərilərsə də, tələblərə ciddi əməl olunmurdu. Son günlərin müşahidələrinə görə, yol polisi təmir sexində demirçi və rəngsaz işləri gördürənlərə qarşı nəzarəti gücləndirib. Məsələ bundan ibarətdir ki, əgər avtomobilinizdə ən kiçik demirçi işi, yaxud rəngləməni həyata keçirmək istəyirsinizsə, mütləq yol polisindən nəqliyyat vasitələrinin zədələnməsi barədə arayış almalsınız. Əks halda, sizi 100 manat və daha çox məbləğdə cərimə gözləyir. Hətta avtomobili təmirə götürən sex bu barədə yol polisində məlumat vermirsə, onu da böyük məbləğdə cərimə gözləyir.

Bakı Şəhər Dövlət Yol Polisi İdarəsinin (BŞDYPI) İctimaiyyətlə əlaqələr şöbəsinin reisi, polkovnik Vaqif Əsədov da mətbuata açıqlamasında bunu təsdiqləyib.

Həmçinin sükan arxasında diqqəti yayındıracaq söhbət və hərəkətlərə görə sürücülərin 40 manat cərimələncəyi ilə bağlı məlumat da narazılığa səbəb olub. «Yol hərəkəti haqqında» Qanunun 37-ci maddəsinin 5-ci bəndində qeyd olunur ki, nəqliyyat vasitəsi idarə edilərkən diqqəti yayındıra biləcək söhbətdə iştirak etmək qadağandır və 40 manat cəriməsi var.

Bütün bu deyilənlərlə bağlı "Yeni Müsavat" olaraq Respublika Baş Dövlət Yol Polisi İdarəsinin İctimaiyyətlə əlaqələr şöbəsinin reisi, polis polkovniki Kamran Əliyevin fikirlərini öyrənməyə çalışdıq.

- Kamran müəllim, insanları ən çox düşündürən odur ki, avtomobildə gedən söhbətin sürücünün diqqətini yayındırmaq üçün polis əməkdaşları necə müəyyən edəcək? Bu, qeyri-müəyyən, subyektiv bir yanaşma olmazmı?

- Bu, qanunvericilikdə nəzərdə tutulub, orada qeyri-müəyyənlik nə var? Sürücü diqqəti yayındıra biləcək söhbətdə iştirak etməməlidir. "Əhməd haradadır" filmi yadınıza gəlirmi? Sürücünün diqqətini yayındırdığı üçün qadın öz qızını maşından düşürür ki, diqqəti yayındırmasın. Bu hala görə cərimə nəzərdə tutulub

deyə, onu tənqid etmək düzgün deyil. Sürücünün diqqətinin yayınması bilavasitə onun özünün, avtomobildəki digər sənişinlərin, eləcə də kənar-dakı digər hərəkət iştirakçılarının həyatına real təhlükədir. Bu hərəkətlərə sürücü özü yol verməməlidir. Bu hal qanunvericilikdə nəzərdə tutulubsa və sürücü diqqəti yayındıracaq söhbətdə iştirak edirsə,

rücünün diqqəti yayınarsa, onun da həyat riski var. Yoxsa bunu müzakirə çıxarmaq ki, hansı formada sübut olunacaq, necə məsuliyyətə cəlb olunacaq... Qanunvericilikdə var, bu havadan götürülüb yazılmayıb ki...

- Və bunu bir polis əməkdaşları müəyyənləşdirəcək...

- Polis əməkdaşları da müəyyənləşdirə bilər, ictimai nəqliyyat

göstərən sahələr haqqında əsasnamədə göstərilir.

- Kamran müəllim, təcrübədə belə hallar var ki, qəza törədən iki sürücü öz aralarında razılığa və avtomobilini təmir etdirirdilər. Qanun bu halların qarşısını almağa yönəlib?

- Bu heç vaxt qəbul olunmayıb. İki sürücü bir-biri ilə razılığa hansısa avtomobil tə-

bağlı hər hansı təmir işi görülsə, o zaman arayış tələb olunmur.

- Polisdən arayış alınması prosesinin rüsvətə yol açacağı ilə bağlı iddialar da var...

- Bu rüsvətə necə yol aç bilər? Harada, kimdən rüsvət istəyiblər? Avtomobil qəzaya uğrayıbsa, xəta ilə bağlı təqsirkar tərəfdə inzibati xəta haq-

xüsusi texniki vasitələrin köməyi ilə aşkar edilərək elektron qaydada protokollaşdırılmasıdır.

- Yeni texnoloji yeniliklərin bu sistemdə tətbiqi qayda pozulması hallarının daha çox aşkarlanmasına səbəb olur?

- Bəli, artıq neçə ildir ki, bu sistemdə texnoloji yeniliklər tətbiq olunur.

Kamran Əliyev yeni cərimələrlə bağlı danışdı

DYP sözcüsü: "Qayda pozuntularının 65-70 faizi xüsusi texniki vasitənin köməyi ilə aşkar olunubsa, burada necə büdcəni doldurmaqdan söhbət gedə bilər?"

"Sürücü avtomobildəki digər sənişinlərlə söhbət edir, arxada oturan sənişinə dönüb baxır... Bu halda onun diqqətinin yayınmasını polis əməkdaşları niyə sübut edə bilmir ki..?"

real olaraq bu insanın diqqətinin yayındığı görünürsə, post patrul xidmətinin əməkdaşları onun arxasınca gedir və görür ki, bu sürücü idarəetməni artırıq. Avtomobil sağa-sola meyillənir və polis əməkdaşları görür ki, o, idarəetmə qabiliyyətində deyil. Saxlayıb yoxlayır ki, bu adam içkili deyil, sər-xoş vəziyyətdə deyil, ancaq avtomobildə olan digər sənişinlərlə söhbət edir, diqqəti yayındırmaq üçün qadın öz qızını maşından düşürür ki, diqqəti yayındırmasın. Bu hala görə cərimə nəzərdə tutulub

yatdırsa, sənişin özü avtomobulu saxlayıb məlumat verə bilər ki, bu sürücünün diqqəti yolda deyil, bizim həyatımızı təhlükəyə atır. Həmin əməkdaş niyə bu şikayətə biganə qalmalıdır? Niyə sürücünü məsuliyyətə cəlb etməməlidir?

- Avtomobil üzərində demirçi və rəngsaz işlərinin görülməsi ilə bağlı polisdən arayış almaq məsələsi də ictimai narazılıq doğurub...

- Qəzaya uğramış nəqliyyat vasitələri əgər təmirə verilsə, o halda Dövlət Yol Polisi-nin müvafiq icazəni təsdiq edən sənədi verilməlidir. Bu sənəd olmasa, qəzaya uğramış avtomobil təmirə götürülməməlidir. Bu, nəqliyyat vasitələrinə texniki təmir xidməti

"Qəzaya uğramış nəqliyyat vasitələri təmirə verilsə, DYP-nin müvafiq icazəsini təsdiq edən sənədi olmasa, avtomobil təmirə götürülməməlidir"

mirçisinə gedib bu nasazlığı aradan qaldırmamalıdır. Ustalar da zədələnən avtomobili təmir etməməlidirlər. Qanunvericilikdə var ki, əgər yol nəqliyyat hadisəsi yerinə DYP əməkdaşları gəlməyibsə, onların hər ikisi yaxınlıqdakı yol polisinə müraciət edirlər, bu hadisə qeydə alındıqdan sonra təqsirli tərəf zərərçəkən tərəfə dəyən zərəri ödəyir. Ancaq indi buna da ehtiyac yoxdur. Nəqliyyat vasitələrinin 95-96 faizi icbari sığorta müqaviləsi bağlayır. Bağlamadıqda, bu, elektron qaydada sənədləşdirilir və icbari sığorta müqaviləsi olmayan nəqliyyat vasitəsinə xüsusi texniki vasitə aşkar edir, həmin sürücü haqqında protokol yazılır. Sürücü də marağındadır ki, əlavə cərimə olunmamaq üçün vaxtında sığorta müqaviləsi bağlasın. Hər hansı yol nəqliyyat hadisəsi zamanı da təqsirkar tərəf marağındadır ki, yol polisində bu hadisə qeydiyyatdan keçsin. Çünki bu hadisə qeydiyyatdan keçməyəndə sığorta dəyimiş zərəri ödəmir.

- Əgər avtomobildə yaranan problem qəza nəticəsində olmaybsa, sadəcə, sürücü avtomobilini təmir etdir-mək istəyirsə, bu halda polis arayışına ehtiyac varmı?

- Əgər sürücünün avtomobildə etdirəcəyi yeniliklər konstruksiya dəyişikliyinə səbəb olacaqsə, bu halda heç bir təmir stansiyası konstruktiv dəyişikliklərə yol verməməlidir. Yalnız yol polisindən yazılı razılığı əsasında hansısa dəyişiklik edilə bilər. O ki qaldı avtomobilin korroziyaya uğraması və ya düzəldilməsi ilə

qında protokol tərtib olunubsa, hər iki tərəfə arayış verilir. Bir hadisə ki, qeydiyyatdan keçməyib, təqsirli tərəfə protokol tərtib olunmayıb, o, məsuliyyətə cəlb olunmayıbsa, o halda arayış verilməz. Arayış o halda verilməz ki, kiminsə avtomobili darvazaya deyib, darvazanın qapısı maşına toxunub, sürtülüb. Əgər həmin sürücünün iddia etdiyi bu hal təsdiqini tapırsa, o halda yol polisi tərəfindən müvafiq arayış verilir.

- Sosial şəbəkələrdə yazılanlara əsasən, cəmiyyətdə belə bir rəy yaranıb ki, dövlət büdcəsinə əlavə vəsaitlərin cəlb olunması üçün DYP-yə tapşırıq verilib. Bu mənada yol polisləri daha çox fəallaşsın. Hətta qanunvericilikdə olan və illərlə gündəmə gəlməyən maddələr də bu mənada məhz indi tətbiq olunmağa başlayır. Bu deyilənlərə münasibətiniz necədir?

- Bunlar hamısı absurd fikirlər və iddialardır. Əgər bu qayda pozuntusu aşkar olunubsa, qayda pozuntularının da 65-70 faizi xüsusi texniki vasitənin köməyi ilə aşkar olunubsa, burada necə büdcəni doldurmaqdan söhbət gedə bilər? Əgər sürücü və ya piyada qayda pozuntusuna yol veribsə, bu sənədləşdirilməməlidir? Əməkdaş bu halı görübsə, protokol yazmamalıdır? Büdcəni doldurmaq xatirinə qayda pozuntusu aşkarlamaq - bu nə deməkdir? Qayda pozuntusunun aşkarlanması hallarının çoxalmasının əsas səbəbi bir çox qayda pozuntularının

- Əgər əvvəllər də qanunda bu maddələr var idisə, niyə məhz indi tətbiqinə başlanılır? Bu vaxta qədər gündəmə gəlməməsinin səbəbi nədir?

- Yol nəqliyyat hadisələrinin baş verməsi, onların analiz və təhlilinin aparılmasına ehtiyac var. Qanunvericilikdə yol verilən xətalara bağlı yol verilən bir neçə müddəalar göstərilməsinə baxmayaraq, yol patrul xidməti əməkdaşları vizual olaraq hansı qayda pozuntusunu görürsə, ona görə hərəkət iştirakçısını saxlayır və məsuliyyətə cəlb edir. Ancaq elə qayda pozuntuları da var ki, o, yalnız xüsusi texniki vasitələrin köməyi ilə aşkar oluna bilər. Onlardan biri də sürət həddinin aşılmasıdır. Sürət həddinin aşılmasına görə heç bir yol polisi sürücünü saxlayıb protokol yaza bilməz. Onlar yalnız elektron qaydada və xüsusi texniki vasitələrlə müəyyən olunur, bir halda təsdiq olunur ki, mərkəzi informasiya sistemində inteqrasiya etmiş olsun. Hazırda təhlükəsizlik kəmərinə istifadə olunmamasına görə belə elektron protokollar tətbiq olunur. Bundan başqa, əvvəllər icbari sığorta müqaviləsinin olmamasına görə yalnız əməkdaşlarımız sürücünü yolda saxlayıb məsuliyyətə cəlb edə bilsə, bu da elektron protokollaşdırılıb. Əgər əvvəl, məsələn, 5-7 min nəfər sürücü qayda pozuntusuna görə məsuliyyətə cəlb olunurdusa, indi elektron qaydada bundan 3 dəfə çox sürücü məsuliyyətə cəlb olunur.

□ Nərgiz LİFTİYEVA

Oktabrın 21-də Türkiyənin İstanbul şəhərində inkişaf etməkdə olan səkkiz müsəlman ölkəsinin İqtisadi Əməkdaşlıq Təşkilatının (D-8) "Əməkdaşlıq yolu ilə imkanları artırmaq" devida keçirilən IX Zirvə görüşü keçirilib.

Azərbaycan prezidenti İlham Əliyev Türkiyə prezidenti Rəcəb Tayyib Ərdoğanın dəvəti ilə Zirvə görüşünə xüsusi qonaq olaraq qatılıb.

Azərbaycan prezidenti İstanbulda səfər çərçivəsində oktyabrın 19-da İran İslam Respublikasının birinci vitse-prezidenti Eshaq Cahangiri ilə görüşüb. AZƏRTAC-ın xüsusi müxbiri xəbər verib ki, görüşdə prezident İlham Əliyev ikitərəfli münasibətlərin uğurla inkişaf etdiyini bildirib, siyasi əlaqələrimizin yüksək səviyyədə olduğunu vurğulayıb. Azərbaycan prezidenti iqtisadi əməkdaşlığın genişləndiyini, ölkələrimiz arasında mühüm infrastruktur layihələrinin həyata keçirildiyini qeyd edib. Dövlətimizin başçısı prezidentlər səviyyəsində görüşlərin əlaqələrimizin genişləndirilməsi işinə töhfə verdiyini bildirib.

İrənin birinci vitse-prezidenti Eshaq Cahangiri Azərbaycanla İran arasında iqtisadi əməkdaşlığın uğurla inkişaf etdiyini deyib, Astara-Astara dəmir yolu xəttinin həm ikitərəfli sahədə, həm də bölgədə əməkdaşlıq baxımından əhəmiyyətini qeyd edib.

Eshaq Cahangiri regionda terrorizm təhdidlərinin olduğunu söyləyib və buna qarşı mübarizədə ölkələrin səylərini artırılmasının əhəmiyyətindən danışıb.

İqtisadi əlaqələrimizin uğurla inkişaf etdiyini deyən prezident İlham Əliyev Astara-Astara dəmir yolu layihəsinə dünyada böyük marağın olduğunu qeyd edərək bildirib ki, bu layihə bölgədə iqtisadi əməkdaşlığın inkişafına xidmət edir. Dövlətimizin başçısı deyib ki, Azərbaycan beynəlxalq terrorizmə qarşı fəal mübarizə apararaq ölkələrdəndir və bu sahədə səylərini əsirgəmir.

Söhbət zamanı Azərbaycan ilə İran arasında energetika, ecazaçılıq, sərmayə qoyuluşu, sənaye, o cümlədən birgə avtomobil istehsalı və digər sahələrdə əməkdaşlığın yaxşı perspektivlərə malik olduğunu bildirilib və əlaqələrimizin inkişafına dair fikir mübadiləsi aparılıb.

Azərbaycanın prezidentinin Türkiyə prezidenti və digər iştirakçılarla da ikitərəfli görüşləri olub.

Oktyabrın 20-də prezident İlham Əliyev Zirvə görüşündə çıxış edib.

Türkiyə prezidenti Ərdoğan isə toplantıda çıxışında bildirib ki, D-8-ə yeni üzvləri qəbul etməyə ehtiyac var: "Bizlər, D-8 üzvləri 3 qitəyə hakim vəziyyətdəyik. Zəngin

Azərbaycanın D-8

Ölkələri üçün əhəmiyyəti

Ekspert: "Ölkəmiz bu quruma qəbul edilə bilər"

təbii ehtiyatlarımız, gənc, dinamik bir əhalimiz var. Adam-başına düşən milli gəlir də orta hesabla yüksəkdir. Təbii ki, bu da yetərli deyil. D-8-in daxili ticarət döviyyəsinin həcmnin 500 milyard dolları aşacağına inanıram. Müdafiə sənayesi başda olmaqla, bir çox sahələrdə orta layihələrimiz ola bilər. Bir çox sahələrdə əməkdaşlıq üçün potensialımız var. Təşkilatımıza yeni üzvlər qazandırmamız ehtiyac var. Milli və yerli valyuta ilə ticarət etsək, ölkələrimiz qazanar. Mübadilə mərkəzi yaratmaq üçün mərkəzi banklarımızı bir araya gətirməliyik".

Digər çıxışlardan sonra D-8 Şurasının 16-cı, 17-ci və xüsusi sessiyalarının hesabatları dinlənilib, gündəlikdə duran məsələlər müzakirə olub.

Sonra Türkiyə prezidenti R.T.Ərdoğanın, Azərbaycan prezidenti İ.Əliyevin və digər ölkələrin dövlət və hökumət başçılarından iştirakı ilə D-8 təşkilatı ilə İslam İnkişaf Bankı arasında Anlaşma Memorandumu imzalanıb. Zirvə görüşündə D-8-ə sədrlik Pakistan-dan Türkiyəyə keçib.

D-8 formatına Türkiyə, İran, Pakistan, Banqladeş, Malayziya, İndoneziya, Misir və Nigeriya daxildir. Təşkilatın üzvlərindən ikisi-Türkiyə və İndoneziya "Böyük iyirmilər" (G-20) üzvüdür. D-8-in fəaliyyətinin əsas məqsədi üzv ölkələr arasında əməkdaşlığı inkişaf etdirmək, iqtisadi və sosial sahələrdə əlaqələri gücləndirməkdir.

Azərbaycan prezidentinin Türkiyəyə səfəri dünən günün ikinci yarısı başa çatıb.

Azərbaycanın dövlət başçısının D-8 ölkələrinin sammitinə xüsusi qonaq olaraq dəvət edilməsinin və iştirakının həm ölkəmiz, həm də qurumun özü üçün əhəmiyyəti barədə siyasi ekspert Yegənə Hacıyeva "Yeni Məsəvat"a danışdı: "Bildiyiniz kimi, D-8 Türkiyənin təşəbbüsü ilə yaranmış, 8 üzv İslam ölkələri arasında əməkdaşlığı gücləndirmək və növbəti pillədə inkişaf edən digər İslam dövlətlərinin də üzvlüyə cəlb edilməsi ilə dünya iqtisadiyyatında İslam ölkələrinin mövqelərinin möhkəmlənməsinə imkan yaradacaq bir platforma kimi nəzərdə tutulub. D-8 üzv ölkələrin əməkdaşlıq sahələri kimi

geniş spektr nəzərdə tutulsa da hazırda enerji, ticarət, sənaye, maliyyə bank sistemi, turizm, mədəniyyət və idman sahələrində geniş əməkdaşlıq mövcuddur. Öncəliklə onu qeyd etmək istəyirəm ki, Azərbaycanın iqtisadi baxımdan yerləşdiyi ərazinin və coğrafi mövqeyinin, beynəlxalq münasibətlər və xarici siyasət baxımından strateji əlaqələri

nin önəmini nəzərə alsaq, istənilən iqtisadi və siyasi platforma üçün xüsusilə regionlar arası formatda nəzərdə tutulan platformalar üçün arzu edilən bir tərəfdaşdır. Azərbaycan həmçinin bir müsəlman ölkəsidir, İslam həmrəyliyi baxımından D-8 təşkilatına gələcək əməkdaşlıq üçün global iqtisadi və siyasi oyunçunun dəvət olunması çox normaldır. Xüsusilə enerji, neft, qaz tranziti baxımından Azərbaycan özünün mövcud və inkişaf etdirdiyi infrastrukturunu ilə D-8 ölkələri üçün Avropa Birliyi və ümumilikdə Qərbi ölkələri arasında körpü rolunu oynaya biləcək bir ölkədir. Bütün bunları nəzərə alıqda Azərbaycanın prezidentinin fəxri qonaq qismində D-8 zirvəsinə dəvət edilməsinin tamamilə təbii olduğunu görürük. Burada toplantıya ev sahibliyi edən Türkiyə prezidentinin də qardaş ölkə olaraq Azərbaycana, onun başçısına xüsusi dost münasibətinin rol oynadığını qeyd etmək lazımdır. Türkiyə prezidenti də Azərbaycanın önəminin fərqi deyildir. Türkiyə prezidenti Ərdoğan Zirvə toplantısında bildirib ki, təşkilata yeni üzvlərin qəbuluna ehtiyac var. Düşünürəm ki, Ərdoğan ilk növbədə Azərbaycanın nəzərdə tutulmuşdur. Odur ki, Azərbaycanı yaxın gələcəkdə D-8-ə üzv qəbul ediləcəyi mümkündür".

Ekspert onu da qeyd etdi ki, Azərbaycan üçün də D-8 ilə əməkdaşlıq ciddi əhəmiyyət daşıyır: "2015-ci ildə təşkilatın energetika və texnologiya sahəsində gələcək əməkdaşlığını fəaliyyət strategiyalarını formalaşdırmaq üçün işçi qruplar yaradılıb, bu sahədə Azərbaycanın təcrübəsi və əlaqələrindən yararlanmaq məqsədilə də addımlar atılıb. Həmçinin Azərbaycan üçün 16,4 trilyon dollarlıq dünya ticarət həcminin təqribən 4%-ni təşkil edən, 3,7 trilyon dollarlıq iqtisadi döviyyəyə malik, əhalisinin ümumi sayı 1 milyard nəfər olan D-8 ölkələrinin ixracat həcmi eyni zamanda 693 milyard dollar əhatə edən bir platforma çox cəlbəedici".

□ **Etibar SEYİDAĞA**

Neft Fondunun vəsaitləri 8 valyutada saxlanılır

Ekspert: "Fondun daşınmaz əmlak sərəmayə yatırma imkanları məhduddur"

Bu günlərdə Azərbaycan-Avstraliya Dostluq Assosiasiyasının prezidenti Con Hammond Azərbaycan Respublikası Dövlət Neft Fondunun (ARDNF) Avstraliyada daşınmaz əmlak almağa hazırlaşdığına dair açıqlama ilə çıxış etdi. Ardınca isə fondun məlumatın həqiqətə uyğun olmadığı bildirildi. Qurumun bununla bağlı yaydığı açıqlamada fond tərəfindən Avstraliyada birbaşa daşınmaz əmlak investisiya yatırılmadığı qeyd olunub.

Onu da qeyd edək ki, fondun Çin yuanı, Rusiya rublu, Türkiyə lirəsinə investisiyalarının həmin valyutaların dəyərindən düşməsi ilə bağlı uğursuzluğa düçar olduğu bildirilir. ARDNF-nin investisiya siyasətini nə qədər uğurlu hesab etmək olar? Azərbaycanın əsas gəlirlərinin toplaşdığı mənbədən daşınmaz əmlak, müxtəlif valyutalara investisiyalar özünü doğruldurmu?

İqtisadçı-alim, ADR Hərəkatının rəhbəri Qubad İbadoğlunun sözlərinə görə, ARDNF daşınmaz əmlak investisiyasını 2012-ci ildən həyata keçirir: "Həmin ildən bəri fond tərəfindən Parisdə, Londonda, Moskvada, Seulda, Tokioda və Milanda daşınmaz əmlak sərəmayə yatırılıb. Mövcud qaydalara görə, Fondun investisiya portfelinin məcmu dəyərinin 5 faizə qədər daşınmaz əmlakla yönəldilə bilər. İndiyədək daşınmaz əmlak bu portfelin 4,7 faizi qədər vəsait yönəldilib. Bu isə o deməkdir ki, hazırda fondun bu sahəyə əlavə vəsait yönəltmək imkanları məhduddur".

Ekspert bildirir ki, fond indiyədək daşınmaz əmlakla birbaşa investisiya qoyub. Lakin şərikli iştirak, daşınmaz əmlakın korporativ qiymətli kağızlarını almaqla da investisiya da yatırma imkanları qorunub. "Amma yenə də qeyd edim ki, mövcud qaydalarla hazırda fondun daşınmaz əmlak investisiya yatırmaq imkanları məhduddur. Buna görə də ola bilər ki, birbaşa deyil, dolayı yolla daşınmaz əmlak investisiya qoyulur".

Fondun xarici valyutalara yönəlik sərəmayə siyasətinə gəlincə, indiyədək bu qurum 12 valyutaya investisiya yatırıb. Bunlardan 11-i xarici valyutadır - lirə, yuan, rubl, ABŞ dolları, Avstraliya dolları, avro və sair. Q.İbadoğlu deyir ki, ARDNF-nin manata investisiyası o qədər də böyük deyil: "Çoxsaylı valyutaya sərəmayə qoyuluşu investisiya portfelinin şaxələndirilməsi baxımından əhəmiyyətlidir. Lakin indiki halda əsasən 2 valyutada məzənnə fərqi fondu itkiləri və ya qazancı ola bilər - dollar və avro. Çünki vəsaitlərin 47,3 faizi dollar, 35,9 faizi avro, 5 faizi funt-sterlinqə, qalanı isə manat çıxılmaqla 8 digər valyutada saxlanılır. Bu baxımdan, həmin 8 valyutanın hər hansı birindəki məzənnə dəyişikliyi Fond üçün ciddi itki və ya qazanc sayıla bilməz. Bu məsələdə əsas rol dollar və avroya aiddir. Məsələn, son aylarda avronun dollara nisbətən dəyərinin möhkəmlənməsi fondun məzənnə fərqi gəlir əldə etməsinə səbəb olursa, dolların məzənnəsindəki azalmasından həmin gəlir itirilir".

Q.İbadoğlunun dediyinə görə, fondun Londonda, Moskvadakı əmlakın dəyərsizləşməsindən müəyyən itkiləri olub. Lakin Seul və Tokiodakı əmlakın dəyərinin artması bu itkiləri örtməyə imkan verib: "Ümumiyyətlə, fondun bütün sərəmayələrindən yalnız qazanc əldə etməsi mümkündür deyə bilər. Bütövlükdə götürüldükdə isə ARDNF-nin vəsaitlərinin idarə olunmasından əldə etdiyi gəlirləri əldə böyük deyil. Son 10 ilin göstəricisinə görə, fondun vəsaitlərin idarə olunmasından gəlirləri orta hesabla 2,19 faiz təşkil edib. Son 5 ildə bu, 1,72 faiz, son 2 ildə 1,56 faiz olub. Göründüyü kimi, illər keçdikcə Fondun vəsaitlərin idarə olunmasından əldə etdiyi gəlirlər azalır. Ola bilər ki, bu, məbləğ ifadəsində çox görünsün, çünki investisiya portfelinin həcmi böyüyüb. Amma ümumi portfelə nisbətəndə götürüldükdə, gəlir faizi aşağı düşür. Bu da ondan irəli gəlir ki, fond daha az riskli və azgəlirli sahələrə investisiya qoyur. Bir qədər daha çəvik və riskli qərarlar qəbul edilərsə, fond vəsaitlərinin idarə olunmasından daha yüksək gəlir əldə edə bilər".

Qeyd edək ki, bu ilin yanvar-sentyabr ayları ərzində ARDNF-nin büdcə gəlirləri 8 milyard 793,4 milyon manat, büdcə xərcləri isə 6 milyard 911,7 milyon manat təşkil edib.

Fondun İctimaiyyətlə əlaqələr şöbəsindən qəzetimizə verilən məlumata görə, qurum bu ilin 9 ayında vəsaitinin idarə olunmasından 816,7 milyon manat gəlir əldə edib. Valyuta məzənnələrinin dəyişməsindən yaranan fərqlə bağlı ARDNF-nin büdcədənənar gəliri 582,4 milyon manat olub.

□ **DÜNYA**

AŞ PA-dan Azərbaycana hücumlar Səməd Seyidovu bitirə bilər

Politoloq: "Proseslərin bu həddə çatmasında nümayəndə heyətimizin rəhbərinin məsuliyyəti böyükdür"

Avropa Şurası Parlament Assambleyasının Azərbaycana bağlı bir gündə iki qətnamə qəbul etməsindən sonra yaranan gərginlik davam edir. Artıq elə bir vəziyyət yaranıb ki, Azərbaycan Milli Məclisinin AŞ PA-dakı nümayəndə heyətinin rəhbəri Səməd Seyidov ölkəmizi Avropa Şurasından xaric etmək istədiklərini bəyan edib. Səməd Seyidov bildirib ki, AŞ PA-nın son sessiyası başqa sessiyalardan fərqli olaraq Azərbaycan nümayəndə heyəti üçün o qədər də asan keçməyib. S. Seyidov qeyd edib ki, Azərbaycan məsələsi yalnız sessiyada yox, komitələrdə və siyasi partiyalarda da müzakirə olunub: "Bunun haradan qaynaqlandığı, haradan ortaya çıxdığı bizim üçün hələ də sualdır. Bu gün Avropa Şurası daxilində elə tendensiya yaranıb ki, onlar hansısa ölkəni hədəf seçib, öz problemlərini həll edirlər. Azərbaycan Avropa Şurasından çıxarmağa çalışırlar var".

AŞ PA-nın Azərbaycana bir sıra məsələlərdə ayrı-seçkilik etdiyi bellidir. Ancaq bəzi ekspertlər onu da bildirirlər ki, münasibətlərin bu həddə gəlib çatmasında Səməd Seyidovun və onun rəhbərlik etdiyi nümayəndə heyətinin də məsuliyyəti

var. Bu cür düşüncələr fikirlərini belə əsaslandırırırlar ki, Azərbaycan hökuməti ilə AŞ PA arasında yaranan gərginlikdə AŞ PA-dakı nümayəndə heyətinin və nümayəndə heyətinin sədri Səməd Seyidovun orada yaxşı iş apara bilməməsi, problemlər və beynəlxalq təşkilatın tələbləri barədə Azərbaycan rəhbərliyinə zamanında ciddi məlumat verməməsi faktorları da müəyyən qədər rol oynayıb.

Politoloq Elşən Mustafayev bu barədə "Yeni Müsavat"a bildirib ki, Azərbaycan hökuməti ilə AŞ PA arasında

yaranan gərginliyi müxtəlif səbəblərlə izah etmək olar: "Rəsmi olaraq ortada olan səbəb bir sıra öhdəliklərin yerinə yetirilməməsi olsa da digər səbəb prosesləri bu həddə qədər çatmasına bilərəkdən və ya bilərəkdən şərait yaranandır. Bu məsələdə məsuliyyət yükünün önəmli hissəsi AŞ PA nümayəndə heyətinin üzərində olduğu üçün proseslərin bu həddə çatmasında da onların, daha çox da Səməd Seyidovun məsuliyyət məsələsi böyükdür. Onların AŞ PA-da dəfələrlə çıxışlarına qulaq asma-

şam. Məndə elə təəssürat yaranıb ki, nümayəndə heyəti özünü sanki Azərbaycanın Milli Məclisində keçirilən iclaslardakı kimi hiss edir. Söylənən nöqsanlar A-dan Z-yə qədər inkar edilir, onları söyləyənləri isə ittiham edirlər və sair. Həlbuki nümayəndə heyəti orada eyni zamanda diplomat kimi özlərini aparmalıdır. Qərbi pərəddə yaranır. Prezident müxtəlif səviyyəli beynəlxalq görüşlərdə ölkədə müəyyən problemlərin olduğunu etiraf edir, onların müxtəlif səbəblərlə bağlı olduğunu və tədricən

həll olunacağını bildirir. Bu, daha düzgündür. Amma deputatlar hansısa problemin olduğunu etiraf etməyə qorxurlar. Əslində isə onlar öncədən Azərbaycan hökumətini yarana biləcək problemlərdən qorunmalı, hakimiyyəti zamanında müəyyən addımların atılmasının vacib olduğunu inandırmağa çalışmalı. Odu ki, hesab edirəm AŞ PA ilə hökumət arasında yaranan gərginlikdə bizim nümayəndə heyətinin rəhbərinin məsuliyyəti az deyil. Ondan da hesab sorulmalıdır".

□ Etibar SEYİDAĞA

Qərbin Ukraynadakı "Yusif Sərracı" - Saakaşvili yenə aksiyaya təyin elədi

Elçin Mirzəbəyli: "Qərb heç vaxt bir kartla oynamır..."

Qərbin son zamanlarda özünə müttəfiq hesab etdiyi Ukraynada Gürcüstanın sabiq prezidenti Mixail Saakaşvili "kartı"ni işə salması ilə bağlı iddialar var. Eks-prezidentin vətəndaşlığından məhrum edildiyi Ukraynaya zorla dönməsi bu dövlətə az qala, yeni inqilabla üz-üzə qoyub.

Oktyabrın 17-dən etibarən "Yeni Qüvvələr Hərəkatı"nın lideri kimi Saakaşvili Kiyevin mərkəzində keçirdiyi etiraz aksiyalarına ara vermir. Sabiq qubernatorun tərəfdarları artıq oturaq aksiyaya da qərar veriblər. Aksiyalar "Yeni Qüvvələr Hərəkatı" ilə bərabər "Özünəyaxşılıq", "Batkovşina", "Azadlıq", "Milli Korpus", "Sağ sektor" "5.10" siyasi qüvvələri təşkil edib.

Son olaraq Saakaşvili 22 oktyabrda mitinq təyin edib. Report.az-ın məlumatına görə, o, bununla bağlı facebook səhifəsində status paylaşmışdır: "Sizi oktyabrın 22-də saat 12-də (Ukrayna vaxtı ilə) Radanın binası yaxınlığında "İslahat meydanı"na dəvət edirik. Oliqarxlar üzərində "Poroşenkodan sonra Ukrayna" adlı qələbə planını müzakirə edəcəyik".

Göründüyü kimi, əsas hədəf Ukrayna prezidentinin istefasına nail olmaq, növbədən-kənar prezident seçkilərinin keçirilməsi və parlamentin buraxılmasıdır. Ekspertlərin gəldən proseslərlə bağlı fikirləri isə birmənalı deyil.

Politoloq Elçin Mirzəbəyli Ukraynadakı etirazçıları Saakaşvilinin tərəfdarları adlandırmanın əleyhinədir: "Sa-

Pyotr Poroşenko

Mixail Saakaşvili

dür. Məsələnin ABŞ-ın, yaxud ümumiləşdirilmiş şəkildə desək, Qərbin Poroşenkodan çıxarmaq niyyəti müstəvisindən dəyərləndirilməsini doğru saymıram. Elə Saakaşvilinin özünün də Qərbin təlimatlarını icra etdiyi barədə mülahizələrin də dolğun və əhatəli olduğunu, həqiqəti birmənalı şəkildə əks etdirdiyini düşünürəm. Baş verənləri müəyyən qədər Saakaşvilinin öz siyasi mövcudluğu uğrunda mübarizəsi kimi də dəyərləndirmək olar. Gürcüstanın sabiq prezidenti öz ölkəsində qanuni əsaslarla vətəndaşlıqdan çıxarılib, haqqında cinayət işi var. Saakaşvili Ukrayna vətəndaşlığını qəbul edib, prezident Poroşenkodan komandasında təmsil olunub. Daha sonra Arsen Avakovun da daxil olduğu hakimiyyətdaxili qruplaşmanın tərribatları nəti-

cəsində hakim komandanı tərk edib Ukrayna vətəndaşlığından çıxarılib. Şübhəsiz ki, Saakaşvilinin Ukrayna vətəndaşlığından çıxarılması olduqca yanlış strategiya idi və bu provokasiyanın prezident Poroşenkodan təkəllüfünü, asılı vəziyyətə düşməsinə arzuladığını, keçirildiyi ehtimalı da yox deyil. İndi təsəvvür edin, Saakaşvili Gürcüstana qayıda bilməz, Ukraynada da vətəndaşlıqdan çıxarılib. Yeni o, Gürcüstana qayıtsa, həbs olunacaq, Ukraynada isə onu belə bir təhlükə gözləyir. Ən azı sərbəst hərəkət etmək imkanları var. O da bu imkanlardan, hakim komandanın dağılımından, onun Ukrayna vətəndaşlığından çıxarılması ilə bağlı olduqca səhv bir qərardan istifadə edərək, yenidən mərkəzi siyasi fiqura çevrilmə-

yə çalışır. Digər tərəfdən, bizim "qərb" adlandırdığımız geosiyasi qütbün özü də yekdill deyil. Ayrı-ayrı dövlətlərin, global biznes və maliyyə yönəticilərinin də fərqli maraqları var. Məsələn, Corc Sorosun son 3 ildə Ukraynanın müxtəlif təşkilatlarına ayırdığı vəsaitlərin məbləği yüz milyonlarla ölçülür. Sorosun Ukrayna hakimiyyətinə və ayrı-ayrı partiyalara, təşkilatlara çox ciddi təsir imkanları var. ABŞ prezidenti Donald Trampın Corc Sorosa münasibəti haqqında isə uzun-uzadı danışmağa ehtiyac yoxdur. Soros seçkilərdə Hillari Klintonu dəstəkləyirdi, Tramp seçildəndən sonra isə ona qarşı həyata keçirilən informasiya savaşı və aksiyalara maliyyə ayırırdı. Saakaşvilinin Poroşenkodan səhvindən istifadə edərək yenidən Ukraynaya qayıtmasını Ağ Evin yeni administrasiyasının bu və ya digər şəkildə iştirakı, Sorosun nəzarətində olan mexanizmlərin sıradan çıxarılması, Ukraynada Rusiyaya qarşı daha radikal və təhrikəddici hakimiyyətin formalaşdırılması kontekstindən dəyərləndirmək də mümkündür".

Politoloq Saakaşvilinin Ukrayna maraqlarından da danışdı: "Ukraynada baş verənlərdə təkə Qərbin deyil, Saakaşvilinin öz maraqları da var. Onun Gürcüstana qayıtmaq

perspektivi yoxdur, nə hüquqi, nə də siyasi baxımdan. Bu baxımdan, Saakaşvili ya öz siyasi mövqeyini bərpa etməli, ya da "Yusif Sərrac" obrazı ilə barışmalıdır. Saakaşvilinin Rusiyaya qarşı Qərb kartı olduğunu birmənalı şəkildə söyləmək mümkün deyil. Çünki Qərb heç vaxt bir kartla oynamır. Lakin Saakaşvilinin Rusiyaya qarşı kəskin və radikal mövqeyindən və Rusiyada ona olan aqressiv münasibətdən qıcıqlandırıcı faktor kimi istifadə etmək niyyəti güdülə bilər. Bu məsələdə ehtimalların sayı olduqca çoxdur. Daha öncə də qeyd etdiyim kimi, Saakaşvilinin vətəndaşlıqdan çıxarılması yanlış addım idi və yenə deyirəm, ola bilsin ki, burada Ukrayna prezidentinin zəiflədilməsini istəyən qüvvələrin də rolu var. Bununla yanaşı, Ukraynanın Rusiyanın caynağına keçməsi üçün hansısa bir əsas olduğunu düşünürəm. Ukrayna ilə Rusiya arasındakı münasibətlər qısa zaman ərzində qaydaya düşə biləcək səviyyədə deyil. İki qardaş xalqı - ukrainalıları və rusları bir-birinə düşmən etmək istəyən qüvvələr artıq buna nail olublar. Mən baş verən proseslərin anti-Rusiya əhval-ruhiyyəsini daha da gücləndirəcəyini düşünürəm. Saakaşvilini dəstəkləyən, daha dəqiq desək, onun fəallığından istifadə edib hakimiyyətə qarşı çıxış edən qüvvələr əsasən radikal sağçıları və millətçilərdən ibarətdir. Ukraynanın Rusiyaya doğru yolu bütün istiqamətlərdə qapadılıb. Hazırda Ukraynada hakimiyyətdə olan siyasi qüvvələr də, müxalifətin konkret təsir gücünə malik olan dairələr də Rusiya əleyhdarlarıdır. Qərb Ukraynada bu modeli cızmaqlıq. Mübarizə isə iki qərpbərabər qüvvənin arasında, kimin daha çox Qərbə meyilli olduğunu yəqinləşdirmək üçün gedir".

□ Cavanshir ABBASLI

Oktabrın 20-də Milli Məclisin payız sessiyasının növbəti plenar iclası spiker Oqtay Əsədovun sədrliyi ilə keçirildi. İclasın gündəliyi təsdiqlənən zaman məlum oldu ki, 20 məsələdən 3-ü layihələr hələ tam işlənmədiyi üçün müzakirələrə daxil edilməyib.

Spiker Avropa Şurası Parlament Assambleyasının (AŞ PA) payız sessiyası ilə əlaqədar deputatları məlumatlandırmaq üçün qurumdakı Azərbaycan nümayəndə heyətinin rəhbəri Səməd Seyidova söz verdi. S.Seyidov etiraf etdi ki, bu sessiya digərlərindən fərqli olaraq nümayəndə heyəti üçün o qədər də asan keçməyib: "Bu sessiyanın bu şəkildə keçirilməsinin səbəbi yalnız Azərbaycanla bağlı bir neçə sənədin hazırlanması ilə bağlı deyil. Bu sessiyanın hətta bir neçə günü Azərbaycana həsr olunub. Azərbaycan məsələsi yalnız böyük iclasda yox, komitələrdə də müzakirə olunub. Nəyə görə Azərbaycan məsələsi gündəmə gətirilib, bizim üçün tam aydındır. AŞ-ın özündə gedən proseslər ona dəlalət edir ki, onlar bu gün əslində hansısa bir ölkəni hədəf tapıb öz problemlərini həll etməyə çalışırlar. Bizdən başqa monitoringdə 10-dan çox ölkə var. Ancaq bu ölkələrin problemləri kənara qoyulur, Azərbaycan hədəf kimi müzakirə mövzusunda çevrilir. Qətnamələrin qəbul olunması prosesində Azərbaycana nəinki mənfi münasibət bəsləyən, hətta ölkəmizə nifrət edən deputatlar öz iş-güclərini qoyub gəlib orda iştirak və çıxış edirdilər. Məsələn, Kristofer Ştrasser və digərləri. Belə deputatlar Azərbaycanı niyyət seçərək qeyri-obyektiv çıxış edirdi".

Nümayəndə heyətinin rəhbəri AŞ-dan çıxmaqla bağlı fikirlərə də dolayısı ilə cavab verdi: "AŞ bizim üçün dünyaya öz mövqeyimizi çatdırmaq üçün həddindən artıq vacib bir təşkilat, tribuna, məkandır. Hesab edirəm ki, bizi bu məkandan məhrum etmək istəyirlər, düşmənlərimiz də buna çalışır".

S.Seyidov daha sonra bunları bildirdi: "İclaslar zamanı çıxış edən şəxslər qəbul edilmiş bu sənədlərə elə bir əlavələr təklif edirdilər ki, onlar, ümumiyyətlə, həqiqəti əks etdirmirdi. Təəssüf ki, onların bir çoxu qəbul edildi. AŞ-ın baş katibi Avropa Şurasının ən yüksək dəyərlərini alətə çevirərək Azərbaycana təzyiqlərdir. 1 milyon insanın hüquqlarını unutmaq Azərbaycana qarşı ən böyük ədalətsizlikdir".

S.Seyidov dedi ki, Ukrayna deputatları da Azərbaycana qarşı qətnamənin lehinə iştirak ediblər: "Təəssüf ki, bizim əleyhimizə səs verən o deputatlar elə Ukraynanın da əleyhinə səs verən deputatlardır. Yalnız Poroşenkonun partiya-sından olan deputatlar səsvərmədə iştirak etməyib".

Türkiyə deputatlarının bir qrupunun Azərbaycana qarşı sənədə səs verməsinə toxunan S.Seyidov dedi ki, bu, ümumi mənzərəyə heç bir təsir göstərməyəcək: "Azərbaycan-Türkiyə əlaqələri möhkəmdir, bu münasibətləri heç

Milli Məclisdə Avropa Şurasının ünvanına kəskin çıxışlar

Parlament Cinayət Məcəlləsinə 300-ə yaxın dəyişikliyi təsdiqlədi; deputatlar cəzaların humanistləşdirilməsi barədə prezidentin təşəbbüsünə "hə" dedi

bir qüvvə poza bilməz".

S.Seyidov təzyiqlərin səbəblərinə toxundu: "Baxmayaraq ki, təzyiqlər həddən artıq böyükdür. Amma bu hücumlar Azərbaycanın uğurlu siyasətinin məntiqi nəticəsidir. AŞ-la münasibətlərimizi çox ciddi müzakirə etməliyik. Hesab etsək ki, deputatlardan başqa, Avropada Azərbaycana qarşı hansısa proseslər gedir. Biz əlimizdən gələni etməliyik ki, AŞ-la əlaqələrimiz ikitərəfli qarşılıqlı hörmət əsasında formalaşsın".

"Təəssüf ki, Ukraynanın digər partiyaları Azərbaycanla bağlı qətnaməyə səs veriblər, hakim partiyanın deputatları da öz növbəsində səsvərməyə qatılmayıblar. Bu da bizi fikirləşməyə vadar edir". Bunu isə spiker Oqtay Əsədov söylədi.

Dostluq qrupunun rəhbəri deputat Rüfət Quliyev bildirdi ki, bununla əlaqədar dərhal Ukraynadakı həmkarları ilə əlaqə saxlayıb: "Mənə dedilər ki, onlar Ukrayna prezidentini qarşılamaq üçün sessiyanı tərk edə bilərlər".

O.Əsədov AŞ-ın qərəzli mövqeyi barədə digər arqumentlər səsləndirdi: "Bu saat Avropa Məhkəməsinin 10 mindən artıq yerinə yetirilməyən qərarları var. Hətta yerinə yetirilməyən qərarların cərimələrini də vermirlər. Azərbaycanda isə bir neçə belə qərar var. Ancaq 68 ildir tətbiq olunmayan bir maddəni Azərbaycana qarşı tətbiq etmək istəyirlər".

Deputat Tahir Kərimli isə məsələyə daha sərt reaksiya verməyə çağırırdı: "Əgər Avropa Şurası Azərbaycanı öz sıralarından çıxartmaq istəyirsə, onda Azərbaycan özü o qərarı

gözləmədən Avropa Şurasından çıxmaqla bağlı qərarını verməlidir".

Daha sonra deputat Avropanın təsisatlarının ünvanına sərt fikirlər səsləndirdi: "Avropa bizim nə göy rəngimizi görmək istəyir, nə yaşıl rəngimizi. Bəs, bizim Qafqaz vüqarımız harda qaldı? Biz niyə əxlaqsızlıqdan dağılan imperiyaların diktəsi ilə yaşamalıyıq? Kimi azad etməliyik, özümüzü azad etməliyik, heç vaxt böyük qüvvələrin diktəsi ilə yaşamamalıyıq. Kor-koranə o qüvvələrin qərarlarını icra etməməliyik".

Spikersə "Əgər biz AŞ-a kor-koranə itaət etsəydik, bizə qarşı belə davranmazdılar. Söhbətin kökü erməni diasporunun təsiri və Azərbaycanın tutduğu mövqe ilə əlaqədardır" dedi.

Deputat Fazil Mustafa dedi ki, AŞ Azərbaycana qarşı qərəzlidir: "Amma Azərbaycan heç bir platformada meydanı ermənilərə buraxmamalıdır. Əgər bizi çıxarırlarsa, o halda öz kursumuzu bəyan etməliyik".

Deputat Zahid Oruc da bildirdi ki, ölkə prezidenti Brüssel sammitində iştirak qərarını verməklə artıq Avropaya münasibətini ifadə etdi. "Biz Avropa Şurasından çıxmaqla bağlı qərar versək, ermənilər bu fürsətdən istifadə edəcək. Dağlıq Qarabağın "müstəqilliyini" tanımaqdan tutmuş, digər məsələlərə qədər".

Spiker Oqtay Əsədov əvəzində "heç kim bu qurumdan çıxmağa hazırlaşmır. Biz bu qurumun münasibətindən danışıq" - deyə, reaksiya verdi.

Gündəlikdəki məsələlərin müzakirəsi zamanı ilk olaraq Naxçıvan Muxtar Respublika-

sının Konstitusiyasına düzəliş qəbul edildi.

Deputat Qüdrət Həsənquliyev diqqəti Naxçıvandakı son hərbi təlimlərə yönəltdi: "Bu günlərdə Naxçıvanda keçirilən möhtəşəm hərbi parad Serj Sərkisyanaya tutarlı cavab idi. Hələ Naxçıvan Əlahiddə Ümumqoşun Ordusu Azərbaycan ordusunun kiçik bir hissəsidir. Odu ki, Sərkisyan və ermənilər o paradı izləyib ağılı başına yığmalıdır". Düşməne xəbərdarlıq edən deputat qeyd etdi ki, artıq 90-cı illər deyil: "O zaman Azərbaycan daxilində kifayət qədər problemlər olduğundan torpaqlarımız işğal olundu. İndi tamamilə başqa Azərbaycandır. Ermənilər unutmasın, əgər Naxçıvandakı hərbi potensial işə düşsə, Ermənistanda daş-daş üstə qal-mayacaq!"

Deputat Elmira Axundova isə dedi ki, Milli Məclisə yeni medalın təsis olunması ilə bağlı qanun layihəsi təqdim edilərək şəkillər keyfiyyətsiz və solğun olur. Deputat bunu "hər-mətsizlik" adlandırdı: "Qanun layihəsini Milli Məclisə təqdim edən orqan bunu düşünməlidir. Növbəti medal təsis olunarkən layihədəki şəkil keyfiyyətli olmalıdır".

Deputat Qənirə Paşayeva sovetlərin işğalı nəticəsində qardaş Türkiyəyə mühacirət etmək məcburiyyətində qalan Cümhuriyyət qurucuları və fəallarındən bəhs etdi. Qardaş Türkiyədə onların xatirəsinin əbədiləşdirilməsi üçün addımlar atmağa çağırırdı: "Hər zaman getdiyimiz yerlərdə fəxrlə deyirik ki, bütün müsəlman şərqində ilk parlamentli demokratik respublika - Azərbaycan Xalq Cümhuriyyəti bizə məxsusdur.

Xalq Cümhuriyyətinin qurucuları və bir sıra fəalları sovet işğalı nəticəsində qardaş Türkiyəyə mühacirət edib, orada yaşayıb mübarizələrini davam etdiriblər. 3 gün əvvəl İstanbulda Feriköy məzarlığını ziyarət etdik. Orada cümhuriyyətimizin qurulmasında böyük xidmətləri olmuş bir çox böyük şəxsiyyətlərimiz uyuyur. Amma bu tarixi qəbiristanlığın girişində belə orada Azərbaycan Xalq Cümhuriyyətinin bəzi qurucularının, fəallarınnın məzarlarının yerləşməsi barədə bir məlumat lövhəsi yoxdur. Nəzərə alsaq ki, Cümhuriyyətimizin 100-cü ildönümü ilə bağlı tədbirlər artıq başlayıb, çox vacib məsələdir ki, Cümhuriyyət qurucularımı-

dəstəkləyirəm. Müsbət haldır ki, bunun ictimai müzakirəsi keçirildi. İki əsas istiqamət məni narahat edir. Cəzanı humanistləşdirmək adı ilə məcəllədə külli miqdarda əmlakın oğurluq yolu ilə əldə edilməsi cəzası 18 ilə çatdırılır. Ömürlük həbs cəzası çəkən insanlar var. Onların çoxu insan öldürdüyü üçün cəzaya məhkum olunublar. Əvvəlki məcəllədə bu şəxslərin cəzasının çəkilməmiş hissəsi 15 ilə əvəzlənə bilərdi. İndiki isə məhkumun son 5 ildə özünü yaxşı aparsa, çəkilməyən cəzasının müddəti 10 ilə əvəzlənə bilər tutulur. Və yaxud hakimiyyət nümayəndəsinə zorakılıq tətbiq etmə sanksiyasının yuxarı həddi 7 ildir. Zor-

lama cinayəti 4-8, azyaşlıların zorlanması isə 10-15 il cəzalandırılır. Bu yaxınlarda azyaşlı insan zorlanmışdı və cəmiyyət tələb edirdi ki, həmin şəxs haqqında ölüm hökmü çıxarılsın. Qanun layihəsini hazırlayanlar sanki varlı insanların maraqlarını müdafiə ediblər. Belə mənzərə yaranır ki, varlı insanların əmlakı insan sağlamlığından daha dəyərlidir".

Deputat Əli Məsimli bildirdi ki, kredit borcu olan vətəndaşların cəzasının artırılması məsələni həll etməyəcək: "Burada cəzanın 3 ildən 4 ilə qaldırılması və ya 1 ilə endirilməsi təsiri olmayacaq. Çünki kredit borcu olanlar borclarını çoxdan ödəyiblər. Məhkəmələrin onlara qarşı müəyyən etdiyi cəza almadıqları borclarına görədir. Bu məbləğ elədir ki, vətəndaşların onu qaytarması mümkün deyil. Bir məhkumun bir günlük xərci 22 manat, 1 ayda 660 manatdır. Bu da orta aylıq əmək haqqından 1.3, dövlət büdcəsindən maliyyələşən bəzi sahələrdəki orta aylıq əmək haqqından 2.5 dəfə çoxdur. Bu vəsaiti ipotekaya yönləndirə bilərik".

Birinci vitse-spiker Ziyafət Əsgərov isə əks-argumentlərə cavabında dedi ki, bu layihə Azərbaycan prezidentinin sərəncamına uyğun olaraq, cəzaların humanistləşdirilməsini nəzərdə tutur.

"Kredit borcları Cinayət Məcəlləsi, yaxud başqa bir məcəllə çərçivəsində həll olunması məsələ deyil. Burada da 3 il qədər cəzanın humanistləşdirmə nəticəsində cəzanın 2 ilə endirilməsindən söhbət gedir. Bu 3 illik cəza 4 ilə qədər qaldırılsa da, cəza 2 ilə endirilsə də, bu istiqamətdə yaxşılığa doğru heç nə dəyişməyəcək".

Deputat Tahir Kərimli isə 5 min manatlıq kredit borcuna görə 2 il, 500 min manata isə 1 il həbs cəzasının verilməsini normal saymadı.

Deputat Zahid Oruc "kreditlərlə bağlı azadlıqdan məhrum etməni ortadan götürmək lazımdır. Külli miqdarlar üçün sərt cəzanın saxlanması isə anlayışla qarşılayıram" - deyə, bildirdi.

Müzakirələrdən sonra layihə səsə qoyularaq qəbul olundu.

□ **Elsad PAŞASOY**

Bir şamla qızan hamam

Zamin Hacı
zaminhaci@gmail.com

Yaxud yazısı saleh olmayan professor

Naxçıvanda AYW-nin yerli bölməsinin iclası keçirilib, yazıcıları danlayıblar. Deyirlər bu qədr pul alıb ye-yirsiniz, ancaq Naxçıvanın inkişafını tərənnüm edən əsərlər yaratmırsınız, burnunuzdan gəlsin. Haqlı iraddır. O boyda muxtar dövlət İsvəçrəni tərəqqidə ötürüb keçibdir, lakin haqqında bir poema, bir romana rast gəlinmir. Roman cəhənnəm, hesab edək, bu işdə Əkrəm Əylisli bölgənin siyasi cəhətdən ağzını yandırır, bəs adı bir mahnıya nə sözünüz? Təsəvvür edin, bunlar Naxçıvan haqda mahnı da yazmırlar. O boyda dövlətin cəmi bir mahnısı var toyda-bayramda oxuyub-oynamağa, onu da it ilində Füzuli rayonundan (dəhşətdir!) bir bəstəkar yazıbdır. Belə yaramaz. Məncə, o yazıçı-şairləri Azərbaycanın digər bölgələrinə sürgün etmək lazımdır ki, bəlkə ağılları başlarına gəlsin. Ya da cərgəyə düzüb hər on nəfərdən birini güllə... bağışlayın, iməcilikdə zibil yığmağa göndərməliyik.

Ümumiyyətlə, alimdir, yazıçıdır, fəhlə-kəndlidir, müəllim-həkimdir, jurnalist-zəddir - bunları gerek özbaşına qoy-mayasan. Avaraqlıqdan min cür xəbis işlərə girişirlər. "Bekarçılıq bütün qəbahətlərin anasıdır" - bunu müdriklərdən kimşə deyib, yadıma qalmayıb. Hesab edin, Laroşfuko deyibdir. Mən yeniyetmə olanda müəllifi bilinməyən aforizmləri adətən bu kişinin boynuna qoyurdular.

Yeniyetmə demişkən... İqtisadçı professor, keçmiş maliyyə nazirimiz Saleh Məmmədova mənim böyük hörmətim vardır. Özü də bunun şəxsi səbəbləri var. 1989-cu ildə rayondan gəlib ali məktəbə sənəd verəndə orda məndən nəse mənasız bir sənəd istəmişdilər. Vaxt az qalmışdı, rayona təzədən qayıtmaq deyəsən baha başa gələcəkdi və sairə. Getdim sənəd qəbulu komissiyasının sədrinə şikayət elədim, şəxsən sənədimi alıb otağa getdi, məsələni müftə-müselləm həll elədi, heç mənim sağlomu belə gözləmədən çıxıb getdi. Bax, həmin adam Saleh müəllim idi. Sonradan bir müddət onun təsis elədiyi "Ekonomiks" qəzetində çalışmışam, necə demokratik fikirlər adam olmasını orda da görmüşəm.

Ancaq Saleh müəllim "Yeni Müsavat"a bir yazı verib, orda elmimizin, iqtisadiyyatımızın, ümumən ölkəmizin inkişafından qalmaq səbəbini islam dini olaraq göstərib, buna etirazımı bildirməyə ehtiyac duydum. (*Bayaq adını çəkdiyim Əkrəm bəyin sevimli ifadəsi ilə yazsam, əshədü-ehiyac*).

Müsləmanlığın elmin inkişafına nəinki mənfə, hətta müsbət təsiri tarixən sübut olunubdur. İranda bir hamam var, cəmi bir şamla qızdırılır. Hansı müsəlman ölkəsinə baxsan, yenə cəmi bir adam bütün dövləti qəşəngcə qızdırır, hamı asudə yaşayır, qurd quzu ilə otlayır. Suriyada, Əfqanıstanda, İraqda, Türkiyədə, Pakistanda, Banqladəşdə yüngülvari qanqaraçılıqlar olur hərdən, bunun da səbəbi müsəlmanların çoxalmasından qorxan xristianlardır. Onlarda bütün kişilər arvad şəklinə düşüblər, nəsilləri artmır. Azərbaycan özü şəxsən Günəş kimi planetin üzərində doğmaqdadır. Düzdür, ərəblər gəlib qoyun-quzunu daşıyıblar, nəticədə biz et tapmaqda çətinlik çəkirik və özümüz Hindistandan ölü camış eti alırıq, ancaq əsas odur pambıqçılıq, tütünçülük, üzümçülük yaxşı məhsul verir. Salyandan bir dəstə zənən xeylağı şikayət eləyirlər, deyirlər bizi pambıqda işlədib üç aydır məşimizi ödəmirlər. Böyük ehtimal bu qadınları Saleh müəllim yalançı vədlərlə aldadıb dövlətçilik əleyhinə qaldırır.

İslam dini necə inkişafa mane ola bilər ki, bizdə ən inkişaf ələmiş adamlardan biri uca şeyximizdir? Hətta Çexiyada müəssisə və obyektlər açır. O cümlədən, ən kasıb mollaanın, axundun (*bunların adını dəyişib imam elədilər, biləsində*) döşəkçəsini qaldırsan minimum bir çexski servisin pulu çıxacaq. Deməli, dinin inkişafa mənfə təsiri yalan söhbətdir. Bizdə rəsədxana Ramazanda Ayın necə çıxmasını vaxtında öyrənib xalqa çatdırır. Məhərrəmlikdə verdiyimiz qanlar nəhaq yerə getmir. Nəzirlərimiz hesabına neçə alim tədqiqat aparır, bunlardan AMEA Fizika İnstitutunda Qüdrət müəllimin apardığı "Mələyin uçma sürətinin müqəddəs kitaba əsasən təyini", Filfilologiya İnstitutundan Əkrəm müəllimin "Yerini yastı olmasının təyyarələrin uçuşuna təsiri və ya Bakıda yerli qazsaq, öküzün harasına düşərək" kimi elmi doktorantura işlərini qeyd etmək müqəddəs borcumuzdur.

Hara baxsan, millət çöpçüyə gedir, falçıya axışır, çıldağ elətdirir, cin qovur, qulyabanı minir, nə bilim, halarvadı çapır. Bu şəraitdə sənənin nə cür dilin gəlir dinin ziddinə çıxırsan? Vallah, ağız əyilər, iraq olsun.

İndi söz əlaqədar təşkilatlarıdır.

Bölgənin taleyində mühüm dönüş, Azərbaycan uduşda...

Noyabrın 1-də Teh-randa Rusiya, Azərbaycan və İran prezidentləri üçtərəfli görüşü baş tutacaq. Yada salaq ki, bu formatda axıncı zirvə görüşü ötən ilin avqustunda Bakıda reallaşmış. Növbəti üçtərəfli təmas 2017-ci ilin yayında İranda nəzərdə tutulsa da, istisna deyil ki, həm bölgədə cərəyan edən dramatik proseslər, həm də ola bilsin, ortaq iqtisadi, nəqliyyat layihələrinə bəzi korreklər onun ertələnməsinə gətirib.

Xəbər verdiyimiz kimi, Tehran zirvəsi zamanı əsas diqqət "Şimal-Cənub" nəqliyyat dəhlizi ilə bağlı görülən işlərin yekunlaşmasına yönələcək. Bellidir ki, bu nəqliyyat dəhlizi hər üç ölkənin tranzit ərazi kimi regional önəmini artıracaq, onların dövlət büdcələrini zənginləşdirəcək. Böyük ehtimalla, Tehran zirvəsi sözügedən layihə, bütövlükdə üçtərəfli əməkdaşlıqla bağlı mühüm bəyanatlar və anonsların verilməsi ilə yadda qalacaq.

Oktyabrın 30-da isə Türkiyə prezidenti Rəcəb Tayyib Ərdoğan Bakıda olacaq. Ondan bir gün sonra Bakı-Tiflis-Qars dəmir yolunun təntənəli açılış mərasimi nəzərdə tutulub - hansı tədbirə ki, Azərbaycan, Türkiyə və Gürcüstan prezidentlərinin qatılacağı gözlənilir.

Bu dəmir yolu layihəsi də "Şimal-Cənub" nəqliyyat dəhlizi (dəmir yolu) kimi üç ölkənin - Türkiyə, Gürcüstan və Azərbaycan üçün böyük iqtisadi, siyasi önəm kəsb edir. Çünki ötən saylarımızda da vurğuladığımız kimi, yeni dəmir yolu onlar arasında iqtisadi bağları bir az da möhkəmləndirməklə yanaşı, Ermənistanın xarici aləmdən və dünya bazarlarından təcridini gücləndirəcək, dünya okeanına çıxışını daha əlçatmaz edəcək, beləliklə də, onun iqtisadi durumunu daha ağır vəziyyətə gətirəcək və işğalçı ölkənin tranzit ölkə kimi əhəmiyyətini minimuma endirəcək.

Hətta istisna deyil ki, iki layihə ("*Şimal-Cənub*" nəqliyyat dəhlizi və *Bakı-Tiflis-Qars dəmir yolu*) tam gücü ilə işə eyni vaxtda düşsün. Bütün hallarda bu iki meqa-layihə təcavüzkar Ermənistanla "çarpaz zərbə" olacaq. İqtisadi təhlilçilər də bunu mümkün hesab edirlər.

"Azərbaycan, Rusiya və İran prezidentlərinin Tehran görüşü regional əməkdaşlıq baxımından mühüm perspektivlər vəd edir". Bu sözləri axar-a açıqlamasında sabiq dövlət müşaviri, politoloq Qa-

İşğalçıya çarpaz zərbə: Bakının "əli" güclənir, İrəvan şanssız qalır

10 gün sonra Azərbaycanın açar rol oynadığı iki nəhəng layihə ilə bağlı qərarlar veriləcək; "Şimal-Cənub" dəhlizi Bakı-Tiflis-Qars dəmir yolu ilə eyni vaxtda işə düşə bilər...

bil Hüseyinli deyib. O, Azərbaycan, Rusiya və İran prezidentlərinin Tehran görüşündə bir sıra önəmli məsələlərin müzakirə ediləcəyinə diqqət yönəldib.

"Birincisi, "Şimal-Cənub" dəmir yolu layihəsinin başa çatdırılması ilə bağlı fikir mübadiləsi aparılacaq. Çünki tikinti işləri demək olar ki, yekunlaşmaq üzrədir. Bu layihə əhəmiyyətinə görə Bakı-Tiflis-Qars dəmir yolundan geri qalmır. "Şimal-Cənub" dəmir yolu layihəsinin Atlantik okeanına qədər çıxmaq imkanı var. Üstəlik, layihənin Rusiya ərazisindən şərqlə doğru genişlənməsi də mümkündür. Hər iki nəhəng layihədə açar rolunu Azərbaycan oynayır. İkincisi, Xəzər dənizinin statusu ilə bağlı məsələ də gündəmdə olacaq. Yeganə destruktiv mövqe nümayiş etdirən İrandır, Türkmənistanla artıq dil tapmışıq. Əgər İran da konstruktiv mövqe tutsa, Xəzərin statusu müəyyənləşə bilər. Bu işə bölgədə əməkdaşlıq üçün çox mühüm perspektivlər açacaq", - deyə politoloq qeyd edib.

Üçüncü mühüm amil kimi politoloq bunu vurğulayıb: "Azərbaycan İranda ikitərəfli münasibətlərdə geniş əlaqələrə malikdir və bu əlaqələrin inkişafında maraqlıdır. Bu fonda Bakının Tehrandan gözlən-

tiləri böyükdür. Çünki bu ölkədəki soydaşlarımızın İran iqtisadiyyatında böyük rolu var. Azərbaycan İranda soydaşlarımızın potensialının dinamikasını artırmaq niyyətindədir. Ancaq İranın siyasətində Ermənistanla əlaqələr də üstünlük təşkil edir. Bakı bu görüşdə Tehrandan İrəvana təzyiqlər göstərməsini istəyəcək. Ermənistan Dağlıq Qarabağ problemini xristian-müsəlman davası kimi qələmə verir. İran bu məsələnin ideoloji tərəfinə nə qədər ziyanlı olduğunu qəbul etməli və artıq İrəvanla bağlı gərəkləri addımı atmalıdır. Üstəlik, İran bu istiqamətdə Rusiyaya təsir göstərmək imkanına malikdir".

Sabiq dövlət müşavirinin qənaətinə, İranın sözügedən məsələdə Azərbaycanın yanında olması Bakının əlini xeyli gücləndirəcək: "Hər halda, üçtərəfli zirvə toplantısı bölgənin taleyi üçün böyük rol oynayacaq və güman edərəm ki, Bakı bu görüşdən uduşla çıxacaq. Çünki "Şimal-Cənub" dəmir yolu layihəsinin işə salınması gəlirlərimizi artıracaq. Eyni zamanda Xəzərin statusunun müəyyən edilməsi istiqamətində sonuncu addımlar atılacaq. Ən başlıcası isə Azərbaycan bir çox ölkələrlə əlaqələrini strateji əməkdaşlıq səviyyəsinə qaldırmaqla beynəlxalq münasibətlərdə oynadığı rola aktivlik gətirəcək. Bu da Qarabağ probleminin həllində ölkə-

mizə əlavə güc verəcək".

Maraqlıdır ki, bu arada ABŞ-ın İrana təzyiqləri artmaqdadır. Bellidir ki, az öncə ABŞ Konqresi İran, Rusiya və Şimali Koreyaya qarşı yeni sanksiyalar paketini qəbul edib və prezident Donald Tramp onu imzalayıb. Lakin İrana qarşı ABŞ-ın yeni sanksiyaları əslində Azərbaycana əlavə dividendlər gətirə bilər. Söhbət neftin qiymətinə müsbət təsirlərlə yanaşı, cənub qonşumuzun ölkəmizə daha böyük ehtiyac duymasından, Azərbaycanın artan önəmindən gedir.

Bu ehtiyac və önəm ən əvvəl yeni və ortaq iqtisadi, nəqliyyat layihələrinə artan maraqa özünü bürüzə verə bilər. Çünki Ermənistan fərqli olaraq, Azərbaycan İranda ötrü qat-qat mühüm və əlverişli tərəfdədir. Yeni bütüm hallarda həm 10 gün sonra gözlənilən iki mühüm zirvə görüşü və açılış planlaşdırılan dəmir yolları, həm də ABŞ-İran münasibətlərinin pisləşməsi müəyyən neqativ təsirlər xaric, həqiqətən Bakının bölgədə əlinə işləyəcək, adekvat surətdə işğalçı ölkənin olan-qalan şanslarını da əlindən alacaq. Bu işə öz növbəsində Dağlıq Qarabağ məsələsində Azərbaycanın daha uğurlu mövqeyə çıxmasına yardımçı olardı...

□ Siyasət şöbəsi

Türkiyənin Moldova-dakı hazırkı, Azərbaycan-dakı keçmiş səfiri Hulusi Kılıc, eləcə də Azərbaycanın Moldovadakı səfiri Qüdsi Osmanov "Yeni Müsavat" Media Qrupunun ofisində oldular. Redaksiya ilə tanışlıqdan sonra hörmətli Hulusi bəydən müsahibə istədik. Məmnuniyyətlə razılaşdı. Onunla müsahibənin ikinci, sonuncu hissəsini təqdim edirik:

(əvvəli ötən sayımızda)

- Hörmətli səfir, Moldovada ən yaxın münasibətdə olduğunuz səfir kimdir?

- Mən bütün səfirlərlə yaxınam. Məncə, bu sualı ordakı səfirlərə versəz, daha yaxşı olar (gülür). Amma mənimçün ən yaxın Azərbaycan səfiri, qardaşımız Qüdsi Osmanovdur.

R.Arifoğlu:

- Orada tanış olduz Qüdsi bəylə?

- Bəli. Azərbaycanın Moldovadakı səfirliyi yeni açılmışdı, Qüdsi bəy də yeni təyin edilmişdi. Biz etimadnaməmizi də onunla eyni gündə təqdim etdik. Bir saat fasilə ilə. Mənim adım Hulusi, onun adı Qüdsi (gülür)... İngiltərənin Moldovadakı xanım səfiri də bizimlə eyni gündə etimadnaməsini təqdim etdi. Onun da adı Lusi idi. Belə bir təsadüf ola bilməz: Hulusi, Qüdsi, Lusi adlı səfirlər eyni gündə... (üredən gülür)

S.Telmanqızı:

- Qüdsi bəylə birgə fəaliyyətiniz olurmu? Tədbirlər keçirilirmi? Məsələn, Azərbaycan və ya Türkiyənin milli bayramlarında bir araya gəlmək kimi ...

- Təbii, olur.

R.Arifoğlu:

- Türk və Azərbaycan diasporlarının münasibəti necədir orda?

- Vəzifəyə başlayan kimi dedim ki, mən burda Azərbaycan diasporu ilə görüşəcəm. Yardımçıma dedim ki, diaspor rəhbərinə bu barədə məlumat versin. Xəbər verildi, amma adam çəmiş, təəcüblənmiş: "Səfir mənim yanımı gələcək?", deyə inanmamış. Hətta mənim sü-rücümə zəng edib, dəfələrlə soruşub: "Bir yanlışlıq var. Bəlkə mən səfirin yanına çağırılıram? Bir dəqiqləşdirin", deyib. Hər zaman gözləyib ki, kimsə onu çağırırsın və getsin. Amma mən getdim. Gözləseniz, heç kim sizin yanınıza gəlməyəcək. Siz gedəcəksiniz ki, onlar sizin yanınıza gəlsin. İş bu məntiqlə görmək lazımdır. Mən hamının yanına getdim. Bakıda da elə etdim, Moldovada da.

S.Telmanqızı:

- Moldovada Azərbaycan diasporunun gücü sizi qane etdi?

- Vüqar Novruzov deyə bir qardaşımız var, illərdir ordadır. Həm biznesmandır, həm də dövlətlə münasibətləri yaxşıdır. Bundan əlavə, oradakı azərbaycanlıları bir arada saxlamağı bacarır. Mən vəzifəyə başladığım 3-cü gün gedib onunla görüşdüm. Belə başladı münasibətlər. Heç bir türk iş adamını

"Azərbaycana təkrar səfir kimi gəlmək istəyəm"

Səfir Hulusi Kılıc: "Moldovaya səfir təyin olunduğumun üçüncü günü oradakı Azərbaycan diasporu ilə görüşdüm"

"Ortada haqsız bir durum var. Düşünün, Sovetlər Birliyi dağılır. Fərsətdən istifadə edən ermənilər Azərbaycan torpaqlarını işğal edirlər. Bunu kim qəbul edər?"

"Dağlıq Qarabağa gedən dörd türk vətəndaşı cəzalandırılmalıdır ki, başqaları da bir daha ora addım atmasın"

görmədən mən gedib Vüqar bəylə görüşdüm. Çünki mən ilk gündən də demişəm ki, orada da hər iki xalqın səfiriyəm. Hər şeyi bərabər edirik. Adını "dönər günü" qoyduğumuz günlərimiz var. "Quru fasulye" günümüz də var. Amma məqsəd nədir? Bu günlər

bəhanədir. Məqsəd bir arada olmaq, səfirliyi hamının doğma ocağına çevirməkdir. Belə olmalıdır ki, insanlar da ora gəlsin.

R.Arifoğlu:

- Amma sayın səfirim, hamı bilir ki, səfirlər köçəri quş kimidilər. Alışdıqları, öyrəş-

dikləri yerlərdən çox tez köçürlər, başqa yera gedirlər. Moldovadan da gedəcəksiz. Ürəyinizdə, arzunuzda "kaş oranın da səfiri olaydım", de-diyiniz hara var?

- Mən təkrar Azərbaycanın səfiri olmağı çox istəyirəm. Bunu hər kəs bilir. Hər zaman da

bu arzu ürəyimin bir köşəsində olacaq.

S.Telmanqızı:

- Bu arzunuzun özəl bir səbəbi varmı?

- Bu qədar xidmət edirik. İçimdə bu qədar enerji var. Bu enerji boşuna getməsin. Mən oturan bir səfir deyiləm ki. Daim çalışıram. Səbəbi də budur. Azərbaycan qardaş bir ölkədir. Daha çox bir-birimizə yaxın olarıq. Bir-birimizi daha çox tanıyıraq. Bir problem olsa, oturub danışar, onu çözerik. Amma ən önəmlisi birlikdən güc doğar. Biz birgə olarıq, böyük olarıq.

S.Telmanqızı:

- Bizim elə bir şansımız

mi gələrsiniz. Bir sual soruşmadan olmaz. Sizin Qarabağ mövzusunda necə həssas olduğunuzu bilməyən yoxdur. Amma bu yazılarda 4 türk vətəndaşı Qarabağa getdi. Bu mövzu ilə bağlı sizin mövqeyinizi öyrənmək istəyorduk.

- Mən Azərbaycandan, Azərbaycanın xəbər məkanından heç qopmadım. Nə olub-bitdiyini hər zaman bilirəm. Gündəlik informasiya bülletenlərini alıram. Türkiyənin Azərbaycandakı səfiri bu olayı pislədi, bilirsiniz. Türkiyə Cümhuriyyətinin Xarici İşlər Nazirliyi bununla bağlı açıqlama verdi. Mən də bunu çox pisləyirəm. Biz burdakı həmrəyliyimizi, bir-birimizi müdafiəmizi bütün sahələrdə göstərməliyik. Dağlıq Qarabağ qədim türk torpaqlarıdır, bunu hər kəs bilsin. Bunu da dəfələrlə söylədim. Biz erməni xalqının düşməni deyilik. Əsrlərlə bərabər yaşamışıq. Problem Ermənistan hakimiyyəti

ilə bağlıdır: gəlin bu torpaqları boşaldın, bu insanlar öz torpaqlarına köçsün, burdakı zənginlikdən siz də yararlanın. Ermənistandakı insanlar hər zaman xaricə köçürlər. Çünki işsizdirlər. Amma mən deyirəm ki, gəlsinlər, Qarabağda bərabər yaşasınlar. Ortada haqsız bir durum var. Düşünün, Sovetlər Birliyi dağılır. Fərsətdən istifadə edən ermənilər Azərbaycan torpaqlarını işğal edirlər. Bunu kim qəbul edər? Birləşmiş Millətlər Təşkilatının dörd qətnaməsi var. Bu qətnamələr indimi çıxdı? İşğaldan sonra çıxdı. Ortada bu gerçəklər var. Ona görə də mən Qarabağ məsələsinin bölgədəki sülhü, əmin-amanlığı, hüzzuru təhdid etdiyini düşünürəm. Bir an öncə öz həllini tapmalıdır. O dörd nəfər türkün də bilmədən Dağlıq Qarabağa getmiş ola biləcəyini və ya yönləndirilə biləcəyini təxmin edərdim.

R.Arifoğlu:

- Yəhudi blogger Lapşin da Dağlıq Qarabağa səfər etmişdi. Azərbaycan onu məhz bu addımı atdığına görə, İsrailin və Rusiyanın təpkinsinə baxmayaraq, Belarusdan alıb gətirdi, cəzalandırdı. 4 türk vətəndaşının da Azərbaycana verilməsi ilə bağlı istəklərsəniz, necə olar?

- Olmaz. Heç bir ölkə öz vətəndaşını verməz. Amma Avropa İttifaqı daxilində edliyyə yardımışması deyə bir şey var. O çərçivədə Azərbaycan onların cəzalandırılmasını istəyə bilər və bu, onun haqqıdır. Ona görə də cəzalandırılmalıdır ki, başqaları da bir daha ora addım atmasın.

☐ **Söhbəti qələmə aldı: Sevinc TELMANQIZI**

Rusiya təzyiqi artırsa, Qərb Azərbaycanı dəstək verərmidi?

Əhəd Məmmədli: “Qərb heç vaxt Qarabağa görə Rusiya ilə savaşa girməz, torpaqları azad etməyin yeganə yolu...”

Azərbaycanın üzərində daim hiss etdiyi Rusiya təzyiqləri ilə bağlı zaman-zaman müzakirələr gedir. Müzakirə mövzularından biri də şimaldan ölkəmizə təzyiqlər artarsa, ABŞ başda olmaqla, Qərb dairələrinin, xüsusilə qardaş Türkiyənin də yer aldığı NATO-nun bizə kömək edib-etməyəcəyi ilə bağlıdır.

Yada saraq ki, indiyədək Kremlin Azərbaycana müxtəlif dövrlərdə, xüsusilə parlament və prezident seçkiləri ərəfəsində etdiyi təzyiqlərə münasibətdə Qərbin ikili standartlarından çıxış etdiyinin şahidi olmuşuq. Amma indi fərqli situasiya yaranıb. Belə ki, əvvəlki zamanlara nisbətən Rusiya-Qərb qarşıdurması ən pik həddə çatıb.

Etiraf etmək lazımdır ki, Azərbaycana Rusiya təzyiqləri olduğu zamanlarda Qərb-Rusiya münasibətləri bu həddə deyildi. Lakin indi Amerika Rusiyaya daha bir zərbə vurmaq üçün fürsətlər axtırır. Belə fürsətlərdən biri də Kremlin Azərbaycana qarşıdakı zamanlarda təzyiqlər edəcəyi təqdirdə ola bilər.

Lakin politoloq Əhəd Məmmədli Qərbin Rusiyanın Azərbaycana təzyiqlər edəcəyi təqdirdə belə rəsmi Bakının yanında olacağına inanmır: “Bu mümkün deyil. Bunu hələ də düşünən insanlar varsa, onlar çox sadələşdirməyə, ya da bilərəkdən insanlara yalan danışmağa, NATO üzvü Türkiyə Rusiya qırcısını vuranda müttəfiqləri Türkiyənin yanında durmadı. Rusiya NATO tərəfdaşları olan Ukrayna və Gürcüstanın ərazilərini işğal etdi, yenə Qərb bunun qarşısını almadı. Halbuki hələ 1991-ci ildə Ukrayna ilə bağlanan çoxtərəfli müqaviləyə əsasən, ABŞ Ukraynanın ərazi bütövlüyünü, suverenliyini qorumağa öhdəlik götürmüşdür. Qorudumu? Xeyr. Ona görə Azərbaycan Qərbə bu məsələdə heç bir ümid bağlamamalıdır. Lakin bu, o demək deyil ki, Rusiyaya da müqavimət göstərilməməlidir. Müqavimət ancaq qardaş Türkiyənin müdafiəsini yanımıza almaqla, dost Pakistanla müttəfiq olmaqla, tərəfdaş ərəb dünyası ilə iqtisadi bağları möhkəmləndirməklə göstərilməlidir. Ukraynaya hansı dəstək verdilər? Ukrayna Krim, Donbasın yarısını itirdi. İndi də sabitlik əvəzinə avontürüst Saakaşvilinin rəhbərliyi altında yeni narıncı inqilab hazırlayırlar”.

Politoloq ölkəmizin Qərblə necə əməkdaşlıq etməyinin yollarından da söz açdı: “Azərbaycan Qərblə tərəfdaşlıq etməlidir, bu şübhəsizdir. Lakin ən azından bu müttəfiqliyi NATO üzvü, təbii müttəfiqimiz Türkiyəni yanımıza almaqla etməliyik. Müsəlman xristian dünyasının nə qərbinə, nə də şimalına ümid etməməlidir. Qərb-Rusiya münasibətləri nə qədər gərgin olsa da, Qərb heç vaxt Qarabağa görə Rusiya ilə savaşa girməz. Necə ki, Kırım və Donbasa, eləcə də Abxaziya və Cənubi Osetiyaya görə Rusiya ilə savaşa girmədi. Və bir də unutmayacağı ki, Qarabağ münaqişəsinə cavabdeh ABŞ və Fransa kimi Qərb dövlətlərində çox güclü erməni lobbisi var. Qarabağı azad etməyin yeganə çıxış yolu nə Qərblə müttəfiqlik, nə də Rusiya ilə yaxınlıq deyil. Hər iki halda Qarabağı bizə qaytarmayacağıqlar. Qarabağın yeganə azad edilmə yolu Türkiyə və Pakistanla hərbi ittifaq qurmaqdır. 2008-ci ildə rus tankları Tiflisin 20 kilometrliyinə qədər gəlib çıxmışdı. Ukrayna son inqilabdən sonra hələ də özünə gələ bilmir. Ukrayna və Gürcüstanın ərazi bütövlüyünü qoruya bilməyən Qərb Azərbaycanın ərazi bütövlüyünü qoruyacağı? Üstəlik, qeyd etdiyiniz kimi, xristian təəssübkeşliyi də göz önündədir. Xristian Ermənistan 25 ilə yaxındır ki, müsəlman Azərbaycanın torpaqlarını işğal edib, əksi olsaydı, sizi inandırırım ki, bizə bunu çoxdan yedirtməzdilər. Amma ermənilərlə heç kəsin işi yoxdur, çünki onlar xristiandır”.

□ Cavansir ABBASLI

Son günlər hər kəsin cavab axtardığı sual Kərkükün taleyi və ümumilikdə cərəyan edən son olaylarla bağlıdır. Çünki bildiyi kimi, Kərkük tarixən bizə yaxın, soydaş hesab etdiyimiz insanların yaşadığı bölgüdür. Ancaq artıq neçə illərdir bu bölgənin başı üzərindən qara buludlar əskik olmur.

Məlumat üçün bir daha xatırladaq ki, İraq mərkəzi hökumətinə tabe olan Kərkük şəhəri və eyni adlı vilayət 2014-cü ildə İŞİD bölgəni işğal edərkən kürdlərlə toqquşmalardan sonra kürd muxtariyyəti qüvvələrinin, yeni peşmərgenin nəzarətinə keçib. 2017-ci il oktyabrın 15-də İraq mərkəzi hökuməti kürd administrasiyası qüvvələrinin İraq mərkəzi hökumətinə bağlı olan, ancaq İŞİD sonrası kürdlərin nəzarətində qalan bölgələrin geri alınması əməliyyatını başlandı. Əməliyyatın məqsədi kürdlərin nəzarətində olan federal əraziləri geri almaq və bununla da referendumla siyasi iddiasını ortaya qoyan Bərzanini cəzalandırmaq olub.

Türkiyə və İrənin siyasi, diplomatik dəstək verdiyi bu əməliyyat yaxşı hazırlanıb və mərkəzi hökumətə aid 50 min nəfərlik polis, antiterror birləşmələri, ordu və “Həşdi Şabi” könüllüləri Tuzhurmatdan və Kərkük vilayətindən başlayaraq şimala doğru zəbt olunmuş İraq ərazilərindən peşmərgələri çıxarıb. Əməliyyat demək olar ki, qansız baş tutub, bəzi bölgələrdə anlaşılmaqlardan çıxan toqquşmalarda 25 peşmərgə öldürülüb. İraq ordusunun məlumatına görə, kürdlər tərəfindən zəbt olunmuş torpaqlar artıq peşmərgədən tamamilə təmizlənməyib.

Bu, Kərkük əməliyyatı adlandırılan əməliyyatın zahiri və necə deyərlər, texniki göstəriciləridir. İndi isə gələk bu əməliyyatın əhəmiyyətinə. Əvvəlcə ondan başlayacağı ki, bu əməliyyat Türkiyədə və Azərbaycanda böyük rezonans doğurdu. Çünki 25 sentyabr referendumundan sonra narahatlıq vardı ki, bölgədə yeni kürd dövləti yaranarsa, türkmənlər ciddi zərbə alacaq, mövqelərini itirəcəklər. İraqda həm mərkəzi hökumətlə yaxın olan türkmən camiasi, həm də Ərşad Salihiyin rəhbərlik etdiyi İraq Türkmən Cəbhəsi açıq şəkildə bəyanat yayaraq, qonşu ölkələrə müraciət edərək dəstək istədilər. Kərkükün kürd dövlətinin tərkibində qalması və ümumiyyətlə, kürd dövlətinin yaranması türkmənlər üçün faciə kimi qəbul olundu.

Bu səbəbdən də İraq ordusunun Kərkük əməliyyatı və şəhərin yenidən mərkəzi hökumətin tərkibinə keçməsi böyük qələbə kimi qarşılandı. Kərkükə daxil olan İraq qüvvələrini türkmənlər alqışlarla qarşıladılar. Ancaq nədənsə sonrakı günlərdə Kərkük əməliyyatı ilə bağlı tərs yozumlar gəl-

məyə başladı. Hazırda Türkiyədə və qismən Azərbaycanda bu əməliyyat barədə əvvəlkinin 180 dərəcə əksinə olan şərhlər yayılır. Başlıca tezis və ya antitezis isə təbii ki, İrəndir.

Türkiyə mediasında da bəzi yazılar və siyasi xadimlər bu prosesdə İrənin qazandığını, İrana bağlı “Həşdi Şabi” qüvvələrinin əməliyyatın avanqardı olması, o cümlədən İraq ordusunun generalı Qasim Süleymanın bölgədə olduğu və əməliyyatı idarə et-

di, polis və antiterror qoşunlarından ibarət silahlı qüvvələrin ümumi sayı 400 min nəfərə yaxındır. 2014-cü il İŞİD Mosulda yerli valinin xəyanəti nəticəsində İraqın ikinci böyük şəhərini işğal etdi. Ordu demək olar ki, dağıldı, şimal bölgəsindəki qüvvələr pərənpərən oldu. İŞİD Bağdada doğru irəliləyib paytaxtın 150 kilometrliyinə gəlib çatmışdı. Bu zaman Ayətullah Sistaninin çağırışı ilə səfərbərlik elan edildi və İraqda daha əvvəl mövcud olan silahlı

dövlət arasında həm ərazi, həm də əhali olaraq bölünəcəkdə. Bu isə növbəti assimilyasiya olunma və tarixi torpaqlarında yox olmaları təhlükəsi vardı. Necə ki, məhz ötən əsrin ortalarından sonrakı siyasi, hərbi vəziyyət nəticəsində türkmənlər Kərkük şəhərində 3-cü etnik qrupa çevriliblər. Kərkük və ümumilikdə türkmən bölgəsi İraq və kürd dövləti arasında bölünərsə, bu zaman türkmənlərin sayı və təsiri daha da kiçiləcək.

Kərkük əməliyyatına

Azərbaycan niyə sevindi?

Kərkük və tarixi türkmən bölgələrinin ən azı yaxın perspektiv üçün kürdlər və İraq arasında bölünmədən xilas olması türkmən xalqı üçün qazandır, yerdə qalanlar detallardır

məsi barədə iddialar irəli sürürlər. Önemli xətt də ondan ibarətdir ki, bu prosesdə qazanan İrən olub, Türkiyə isə itirib. Xüsusən də “Həşdi Şabi” faktorunu qabartmaqla (*halbuki bu qruplaşma əməliyyatda aparıcı rol almayıb - K.R.*) bu əməliyyatın İrənin maraqlarına xidmət edən, Tehranın qazancı kimi yozmaq cəhdləri var.

Aydın məsələdir ki, İrənin İraqda maraqları var və bu maraqlarını qorumaq üçün çalışır. İrən uzun illərdir ki, İraqda mövcuddur. Bunun da bir sıra səbəbləri, iki ölkə xalqı arasında dini-məzəhəbi bağlar, tarixi əlaqələr, qonşuluq münasibətləri var. Yeni bu əlaqələr bu gün yaranmayıb, illərdir vardı. Hətta Səddam Hüseyn zamanında, müharibə illərində belə bu bağlar qopmadı. Amerikalılar İraqı işğal edib Bağdada hakimiyyət quranda işğala qarşı ilk silahlı müqavimət qrupları yarandı. O zaman bu işin başında general Qasim Süleymani vardı, İraqda idi, amerikalılarla keşfiyyət müharibəsi aparırdı. Ona görə də Kərkük əməliyyatından bir gün qabaq Cəlil Tələbaninin məzarı başında dua oxuduğu yerdə şəkillərinin yayılması da o bölgəni tanıyanları təəccübləndirmədi. Amma bizim mövzumuz İrənin bu əməliyyata təsiri ilə bağlı deyil. Türkiyə Kərkük əməliyyatına qarşı çıxsasa belə, İrənin oradakı fəaliyyətlərinə təsir etməyəcəkdi. Üstəlik, indi elə bir tarixi şərait yetişib ki, orada Türkiyə və İraqın, eləcə də Azərbaycanın (*səbəbi aşağıda qeyd olunacaq - K.R.*) maraqları üst-üstə düşdü.

Konkret Kərkük əməliyyatına gələk. Bu əməliyyatda hansı qüvvənin iştirak etməsi, şəhərə bayrağı kimin sancması bu prosesin zahiri tərəfidir. Əvvəlcə ondan başlayacağı ki, İraqda or-

birliklər bərpa olundu, yeni könüllü briqadalar yarandı. Bütün bunlar ümumi bir ad “Həşdi Şabi” - xalq könüllüləri adı altında birləşdi. Burada İraqın bütün etnik və məzəhəbi qruplarından silahlı dəstələr təmsil olunur. Yeri gəlmişkən, Kərkük əməliyyatına rəhbərlik edən komandir Fazil Cəlil əl-Bərvari də kürd idi. O cümlədən “Həşdi Şabi” tərkibində yezidi kürd briqadaları, sünni tayfa silahlı təşkilatları, o cümlədən türkmənlər təmsil olunur. “Həşdi Şabi”nin 52 və 16 sayılı briqadaları tamamilə türkmənlərdən ibarətdir. 2014-cü ildə Tuzhurmatı və Telaferi şəxsi silahları ilə müdafiə edən türkmənlər sonradan “Həşdi Şabi”yə daxil olub türkmən briqadaları qurdular. Yeri gəlmişkən, bu briqadalar Tuzhurmatı və Kərkük bölgəsindədir. Yeni “Həşdi Şabi” dedikdə həm də türkmənləri nəzərə almalıyıq.

Və nəhayət, Kərkükün mərkəzi İraq hökumətinin nəzarətində olması bütüm üçün nədən önəmlidir? Məsələ ondadır ki, Kərkük şəhəri və eyni adlı vilayət İraq dövlətinin inzibati sərhədləri daxilindədir. Ancaq kürd dövləti yaranarsa və iddia etdikləri kimi, Kərkükü əllərində saxlasaydılar, o zaman İraqda ən ağır zərbə soydaşımıza dəyəcəkdə. Çünki İraqdakı kiçik türkmən azlığı iki

Ancaq vahid İraqın tərkibində qalmaları zamanla türkmənlərin öz torpaqlarında güclənmələri və gələcəkdə mədəni və hətta siyasi muxtariyyət əldə etmək hüququ əldə edə bilərlər. Yeri gəlmişkən, İŞİD işğalına qədər bölgədəki türkmənlərin öz dillərində məktəbləri, mədəniyyət fəaliyyətləri olub. Bu etnik qrupun bölünüb parçalanmaması, əksinə, kompakt yaşayış yaşadığı bölgədə təsirli gücə çevrilmələri üçün onların vahid İraqın tərkibində qalmaları mühüm şərtidir. Əks təqdirdə, kürd dövləti yarandıqdan sonra türkmən bölgələrinin və əhalisinin bir qismi yeni dövlətin ərazisində qalacaqsansa, o zaman tarixi türkmən torpaqları və bütöv bir mədəniyyət yox olacaq. Bu səbəbdən də Kərkükün Bağdad mərkəzi hökumətinin əlində qalması türkmənlər və bütövlükdə bu prosesin bu şəkildə yekunlaşması bölgə üçün müsbət hadisə oldu.

Çünki onsuz da ciddi etnik, dini münaqişələrdən əziyyət çəkən Yaxın Şərqdə yeni dövlət yaranması bölgədə etnik separatizm və bölünməni alovlandıracaq. Bütün bunları və ölkə olaraq separatizmdən əziyyət çəkdiyimizi də nəzərə alanda indiki variantda baş verənlər bizim də xeyrimizdir.

□ Kənan RÖVSƏNOĞLU

Azərbaycan Respublikasının Prezidenti yanında
Kütləvi İnformasiya Vasitələrinin İnkişafına
Dövlət Dəstəyi Fondu

KİVDF

www.kivdf.gov.az

Ermənistan-Azərbaycan,
Dağlıq Qarabağ münaqişəsi haqqında
həqiqətlərin dünya ictimaiyyətinə çatdırılması,
Azərbaycanın ədalətli mövqeyinin müdafiə edilməsi

Prezidentlərin Cenevrə görüşü nəinki nəticəsiz bitdi, eyni zamanda Dağlıq Qarabağa dair sülh danışıqlarını hazırkı formatda davam etdirməyin nə dərəcədə səmərəsiz olduğunu qabarıq şəkildə ortaya qoydu. Ermənistan prezidentinin görüşdən dərhal sonra erməni diasporu ilə görüşdə bəyan elədiyi məlum tərxiatçı fikir ("problem həlli yalnız o halda mümkündür ki, Dağlıq Qarabağ Azərbaycan sərhədlərindən kənarında olsun") ən kövrək ümidləri belə, sıfırlamış oldu.

O da bir daha aydın oldu ki, Ermənistanın hazırkı rəhbərliyi ilə, daha dəqiqi, qonşu ölkənin hakimiyyətindəki "müharibə partiyası" ilə Qarabağa dair hər hansı dinc anlaşma mümkünsüzdür və bu cür danışıqlar vaxt itkisindən savayı bir şey deyil. Ötən ilin aprel hadisələri də göstərdi ki, 1998-ci ildə Ermənistanda hakimiyyəti zorla ələ keçirmiş

"Qarabağ klani", kriminal Sərkisyan rejimi silah dilindən savayı heç bir dil başa düşmür.

Uzun fasilədən sonra Cenevrə görüşü ilə bağlı davam edən rəylər əslində bu qənaəti daha da möhkəmlədir.

"Cenevrə görüşündə Azərbaycan və Ermənistan prezidentləri Dağlıq Qarabağ nizamlanması çərçivəsində

"Ermənistan öz mövqeyində qalmaqla ağır vəziyyətini daha da ağırlaşdırır" - deputat

"Oktyabrın 18-də ABŞ Senatının "Russell" binasında "Dağlıq Qarabağda tammiqyash müharibəyə yol verilməməlidir: Birləşmiş Ştatların və ATƏT-in rolu" mövzusunda brifinq əsasında Ermənistanı təbliğ etmək və Ermənistan üçün ABŞ-dan daha çox yardım almaq məqsədi daşıyırdı". Bunu «Trend»ə Milli Məclisin deputatı Aydın Mirzəzadə deyib.

Deputat bildirib ki, məhz bu məqsədlə də tədbirin iştirakçıları bu mövqedən çıxış edən adamlardan seçilmişdi və çıxışlar bu istiqamətdə edilirdi: "Bununla belə, az da olsa, ATƏT-in Minsk Qrupunun ABŞ-dan olan keçmiş həmsədr Ceyms Uorlik və digərləri tərəfindən obyektivliyə yaxın mövqələr də ortaya qoyuldu. Bu da məsələnin beynəlxalq hüquq normaları çərçivəsində həlli və problemə mərhələli planla son qoymaqdan ibarətdir".

A.Mirzəzadə bildirib ki, mərhələli plan Azərbaycanın Dağlıq Qarabağ regionu ətrafındakı rayonlardan Ermənistan silahlı qüvvələrinin çıxarılması, Laçın dəhlizinin açılması, Dağlıq Qarabağ müvəqqəti statusu verilməsindən ibarətdir: "Bu prinsiplər ortadadır və defələrlə müzakirəsi aparılıb. Həmin prinsiplərin ABŞ-da keçirilməsinə yenidən səsənlənməsi bir daha göstərir ki, problemin bundan başqa çıxış yolu yoxdur. Azərbaycan başqa variantla razı olmayacaq, Ermənistan isə köhnə mövqeyində qalmaqla, sadəcə olaraq, öz ağır vəziyyətini daha da ağırlaşdıracaq".

Qarabağ

Prezidentlərin görüşü - nəticəsizlik də nəticədir..

Böyük müharibəni önləmək məsuliyyəti Rusiya və ABŞ-in üzərindədir; diplomatiya dişsiz olanda toplar işə düşər; **politoloq**: "Ermənistan işğal altındakı əraziləri heç vaxt sülh yolu ilə geri qaytarmayacaq..."

daim müzakirə olunan ümumi məsələlərdən danışılar. Sensasiya olmayıb, heç proqramda da birgə müzakirə bəndləri nəzərdə tutulmamışdı". Bunu tanınmış rusiyalı analitik Qriqori Trofimçuk deyib. Politoloqa görə, "sensasiya ancaq o ola bilər ki, Azərbaycan prezidenti bu mənasız danışıqlardan imtina etsin".

Gerçəkdən də, mənasız danışıqlara vaxt itirməkdənsə, onda imtina daha effektiv yol olmazdı? Yəqin ki, rəsmi Bakı gec-tez buna gedəcək - təbii ki, erməni tərəfi indiki tərxiatçı mövqeyini saxlayarsa. O halda bəlkə düşmən bir az düşünüb-daşına ki, danışıqların gündəmdən çıxması müharibəni labüd edəcək. Çünki istənilən sülhün alternativləri - müharibədir, hərbi əməliyyatlardır. Siyasətçilər, diplomatlar passiv olan yerdə, susanda toplar işə düşür, deyirlər.

Elə Trofimçuk da onu söyləyir ki, Cenevrə görüşündən Azərbaycanın gözlədiyi nəticə olmayacaq. "Heç kim heç kime torpaq qaytaran deyil" - rusiyalı ekspert vurğulayıb. Yəni bu, o anlama gəlir ki, konfliktin yalnız bir həll yolu var - müharibə. Bu isə artıq həm də Rusiya faktorunu gündəmə getirir.

Qarabağ danışıqlarının dalana dirənməsi, müharibə riskinin azalmaması bir neçə gün öncə - oktyabrın 18-də ABŞ Senatında Helsinki Komissiyasının tədbirində də aparıcı

mövzu olub. Çıxış edən ATƏT-in Minsk Qrupunun keçmiş həmsədrləri, həmçinin, ekspert və konfliktoloqlar münaqişənin həllinə öz baxışlarını ortaya qoyublar.

Məsələn, sabiq amerikalı həmsədr Keri Kavano bildirib ki, Dağlıq Qarabağ məsələsi heç də dondurulmuş münaqişə deyil və olduqca təhlükəlidir. O üzəndən dünya ona xüsusi diqqət ayırmalıdır. Digər amerikalı həmsədr Ceyms Uorlik isə həll üçün 6 məlum prinsipdən danışdı və ən önəmlisi, qeyd edib ki, Azərbaycanın suverenliyinə hörmət edilmədən konfliktin həlli mümkün ola bilməz.

Azərbaycanı xeyrinə olan digər önəmli detallardan biri Beynəlxalq Böhran Qrupunun (BBQ) proqram rəhbəri Maqdalena Krononun çıxışında əksini tapıb. Konfliktoloq Ermənistan qoşunlarının Azərbaycanın işğal altındakı ərazilərindən dərhal çıxarılmasının tələb edildiyi BMT Təhlükəsizlik Şurasının (TŞ) dörd qətnaməsini yada salıb. Bildirib ki, Azərbaycan üçün status-kvo qəbul edilməzdir və rəsmi Bakı artıq bir neçə ildir öz hərbi potensialını artırır. Həmçinin dövlət büdcəsi Azərbaycanın hərbi büdcəsindən az olan Ermənistanın da aşağı tariflər üzrə silah aldığı diqqətə çatdırılıb.

Lakin bir reallıq var ki, BMT TŞ-nin məlum qətnamələrinin icrası xeyli dərəcədə

bu qətnamələrə səs vermiş iki böyük həmsədr dövlətdən - ABŞ və Rusiyadan asılıdır. Əfsus ki, nə Moskva, nə də Vaşinqton bu məsələdə həvəslə deyilər. Daha çox da Rusiya. Çünki işğalçıya ən güclü təsir rıçaqları məhz Kremlin əlindədir.

Rusiyayı və hətta ABŞ-ı isə belə görünür, hələlik status-kvo qəna edir. Görəsən, nə vaxtdək? Bəs Keri Kavanozun da xəbərdarlıq elədiyi kimi, xroniki nəticəsizlik Qarabağda böyük müharibəyə səbəb olsa? O zaman müharibənin qarşısını almaq, onun ağır fəsadlarını bölüşmək məgər sülh prosesinə təkən verməkdən daha asanmı olacaq? Yəqin ki, yox.

Bu mənada prezidentlərin Cenevrə görüşündə nəticəsizliyin özü əslində bir nəticədir. Eyni zamanda ciddi və bəlkə də sonuncu xəbərdarlıqdır ki, həm Ağ Ev, həm də Kreml konfliktin təzədən alovlanmaması üçün real addımlar atmalı, İrəvana təzyiqlər göstərməlidir. Nə Rusiya, nə də Amerika bu məsuliyyətdən kənara çəkilmə bilməz. Bu iki aparıcı həmsədr dövlət isə əfsus ki, Qarabağ münaqişəsinin həllini öz xarici siyasətlərində prioritet hesab eləmir.

"ATƏT-in Minsk Qrupunun iki üzvü - Rusiya və ABŞ Dağlıq Qarabağ münaqişəsinin həll etmədən regiona nəzarət etmək istəyir". Bu sözləri axar.az-a açıqlamasında keç-

miş diplomat, politoloq Fikrət Sadıqov deyib. Politoloq hesab edir ki, Ermənistanla güclü dilində danışmaq lazımdır.

"Ermənilər işğal edilmiş əraziləri heç vaxt sülh yolu ilə geri qaytarmayacaqlar. İndiki şəraitdə görünən budur ki, Dağlıq Qarabağ münaqişəsinin yeganə həll yolu herb variantıdır. İş orasıdır ki, Rusiya, ABŞ və Fransa bununla razılaşmayacaq. Xüsusən də Rusiya və ABŞ bu variantda regiona təsir imkanlarını itirə bilər. Onların əsas məqsədi Dağlıq Qarabağ münaqişəsinin həll etmədən regiona nəzarət etməkdir. Üstəlik, son zamanlar Rusiyanın Ermənistanı silahlandırması danışıqlar prosesinə ziddir", - deyir o qeyd edib.

Amma onun sözlərinə görə, bütün bunlara baxmayaraq, Azərbaycan probleminin həlli istiqamətində bütün vasitələrdən istifadə edir və bundan sonra da etməyə hazırdır. "Bu baxımdan da Azərbaycan Madrid prinsipləri üzrə danışıqları davam etdirməli, iqtisadi və hərbi gücünü artırmalıdır. Bu, gələcəkdə tarixi İrəvan və Zəngəzur bölgələrini geri qaytarmağa imkan yarada bilər" - politoloq əlavə edib.

Həqiqətən də mövcud durumda Azərbaycanın əsas hədəfi - antiterror əməliyyatı üçün əlverişli fürsət yetişənədək özünün iqtisadi və hərbi qüdrətini artırmaq, işğalçı üzərində hər iki sahədə əzici üstünlüyünü təmin etməkdir.

Azərbaycan müxalifəti Dəniz Baykala "keçmiş olsun" mesajı göndərdimi...

Ona məktub göndərən də var,
vəziyyəti ilə maraqlanmayan da...

Dəniz Baykal

Türkiyənin Cümhuriyyət Xalq Partiyasının (CHP) keçmiş sədri, millət vəkili Dəniz Baykal bu günlərdə ağır vəziyyətdə xəstəxanaya yerləşdirilib. Türkiyə mətbuatında onun beynin ölümü keçirdiyi barədə xəbərlər də yayılıb.

Qeyd edək ki, Dəniz Baykal bu günlərdə keçirdiyi krizisindən 3 dəfə əməliyyat olunub. Varşavadan səfərdən dönmə Türkiyə prezidenti Rəcəb Tayyib Ərdoğan Dəniz Baykalın vəziyyətinin yaxşı olmadığını öyrənən kimi dərhal məsələyə qarışıb. Ərdoğanın göstərişi ilə məşhur beyin cərrahı prezident təyinatı ilə Ankaraya gətirilib. Məşhur cərrahla birlikdə Dəniz Baykalın əməliyyatına və müayinəsinə Türkiyənin Yeddi Təpə Universitetinin şöbə müdiri də qatılıb. D.Baykalın beynin ölümünün hələ gerçəkləşmədiyini, onun vəziyyətini şəxsən izlədiyini deyən Uğur Türe sonuna qədər millət vəkili statusunu nəzarətdə saxlayacağını vurğulayıb. Ankara Universitetinin rektoru isə bildirib ki, millət vəkili vəziyyəti çox ağırdır və həyatı təhlükəsi hər an üçün gözləniləndir.

Xatırladaq ki, bir neçə gün öncə Türkiyəni Avropa Şurası Parlament Assambleyasında (AŞ PA) təmsil edən Dəniz Baykal Azərbaycan hökumətinin əleyhinə səs vermişdi. Onun bu addımı ölkəmizdə heç də birmənalı qarşılanmamışdı...

Qeyd edək ki, Türkiyədə siyasətçilərin mövqelərindən asılı olmayaraq yaxşı-yaman günlərində bir-birini ziyarət etməsi, dəstək durması ənənəsi var.

Bəs Azərbaycanın müxalifət liderlərindən kimə Dəniz Baykala və yaxud təmsil etdiyi CHP-yə "keçmiş olsun" mesajı göndəribmi?

Ümid Partiyasının sədri İqbal Ağazadə "Yeni Müsavat" a açıqlamasında artıq belə bir mesaj göndərdiyini bildirib: "Biz artıq "keçmiş olsun" mesajını göndərmişik. Mənim ona və partiyasına olan münasibətim normaldır. Mütəmadi olaraq partiyanın rəhbərliyi ilə telefon danışqlarımız olur. Dəniz Baykal Azərbaycanı sevən biridir və ölkəmizə münasibəti hər zaman yaxşı olub. Təmsil olunduğu siyasi cəmiyyətin, təşkilatın da dəyərlərinə hörmətlə yanaşan şəxsdir".

ADP sədri Sərdar Cəlalovlu partiyasının CHP ilə hər hansı bir əlaqəsi olmadığını dedi:

"Həm ideoloji baxımdan, həm də onun Azərbaycanla bağlı mövqeyi ilə bağlı olaraq bizim onunla heç bir əlaqəmiz yoxdur. Dəniz Baykala zamanında 3 dəfə görüşmüşəm. Bir dəfə mənə soruşdu ki, "Sizin ölkədə bir şey var, qarşıdurma, onun axırı necə oldu?" Əvvəlcə elə başa düşdüm ki, sabiq prezident Elçibəyin dövlət çevrilişi ilə bağlı məsələsindən söz açıq. Dedi ki, "yox, ermənilərlə sizin arasınızda olan qarşıdurmanı deyirəm". Dedim ki, "yaqın ki, Dağlıq Qarabağ problemini deyirsiniz". Bildirdi ki, "hə, onu deyirəm". Təəssür edirik ki, bu adam Dağlıq Qarabağ münaqişəsinin adını belə bilmirdi. Və Azərbaycanı qəddər xəbərsizdir ki, hadisənin necə bitməsinə soruşur. Bildiyiniz kimi, Dəniz Baykal uzun müddətdir ki, siyasətdədir, baş nazirin müavini olub, CHP sədridir, amma bir dəfə də olsun Azərbaycana səfər etməyib. Onun ölkəmizlə bağlı aydın siyasəti yoxdur. Ona görə də onunla heç bir əlaqə yaratmırıq".

AĞ Partiyasının sədri Tural Abbaslı isə məsələyə bu cür mövqe bildirdi: "Təəssüf ki, bizdə hələ ki qonşu dövlətdə baş verən bu cür hadisələrə reaksiya vermək ənənəsi, müəyyən kanallar yoxdur. Amma olsaydı, yaxşı olardı. Burda daha çox hakimiyyət dövlət adından çıxış edərək hadisələrə reaksiya verə bilər".

Amma Dəniz Baykala gəldikdə, qeyd edim ki, onun adı ölkəmizdə heç də birmənalı olaraq hallanmır. Onun beynəlxalq qurumlarda ölkəmizlə bağlı mövqelərinə, iqtidar-müxalifətlə bağlı fikir ayrılıqlarına görə inanmıram ki, kimə rəsmi qaydada ona "keçmiş olsun" mesajını versin. Amma təbii ki, heç kim istəməz ki, insanların başına bu cür hadisələr gəlsin, xəstəlikdən ölsün. Amma bizim Dəniz Baykala bu cür müraciət ünvanlamaq kimi fikrimiz, niyyətimiz yoxdur".

□ **Xalidə GƏRAY**

ABŞ prezidenti Donald Trampın vəzifədə biri ili hələ tamam olmasa da onun barəsində impiçment iddiaları hələ də davam edir. Xatırladaq ki, Trampa qarşı ilk ittihamlar onun Rusiya XİN rəhbəri Lavrovla görüş zamanı dövlət sirri sayılan bilgiləri açığa salması olub. Prezidentə qarşı daha bir ittiham onun müşaviri Maykl Flinnin Rusiya ilə əlaqələri barədə olub.

Hətta mayda ABŞ Konqresinin Nümayəndələr Palatasının Respublikaçı üzvü Castin Amaş bildirmişdi ki, "Nyu York Tayms" qəzetində dərc olunan Trampın FTB rəhbəri Komidən istintaqı dayandırması tələb etməsi barədə məlumat təsdiqlənərsə, Trampa qarşı impiçment prosesi başlaya bilər.

Ancaq həmin vaxt ABŞ prezidenti daha çox xarici siyasətə yüklənməyə başladı və ənənəvi olaraq respublikaçılar və yeni mühafizəkarların bu metodu işlədi. ABŞ siyasətləri daha çox "beynəlxalq məsələlərlə məşğul olan" prezidentə qarşı siyasi təzyiqləri yumşaldılar. Ancaq bunun üçün Tram əvvəlcə Suriya ordusunun hərbi bazasını bombaladı, daha sonra Səudiyyə Ərəbistanına səfər edərək 110 milyard dollarlıq silah anlaşması imzaladı, ardınca Qətər və körfəz ölkələrində Trampın "xeyir-duası" ilə böhran başladı. Yayın sonunda ABŞ Yapon dənizinə gəmilər göndərərək Şimali Koreya ilə gerginliyi ən üst səviyyəyə qaldırmağı bacardı. Nəhayət, ötən həftə İrənlə nüvə anlaşmasının müddətini uzatmadı və məsələni Konqresə yönəltdi. İran İnqilab Keşikçiləri Korpusuna isə sanksiyalar tətbiq etməklə İrənlə gerginliyi "təminat altına aldı".

Maraqlıdır ki, bütün bu gerginliklərin, böhranların heç biri reallaşmadı. Əksəriyyət daha çox qarşılıqlı təhdidlər və bəyanatlarla müşayiət olundu. Ancaq əvvəlcə zində amerikalı siyasətçilər Trampın impiçment söhbətlərini unudular. Baxmayaraq ki, axırıncı dəfə bir neçə gün əvvəl Trampın seçilməsindəki saxtakarlıq, o cümlədən Rusiyanın təsiri ilə bağlı məlumatlar üzə çıxmaqda davam edir.

Qeyd edək ki, ABŞ qanunlarına görə, Konqres prezidentin 3 kateqoriyadan olan cinayətdən ən azı birini törətdiyi sübut olunduğu halda onu vəzifəsindən

azad edə bilər. Bu cinayətlər, prezidentin ABŞ-ın düşməni hesab olunan ölkəyə yardım etməsi kimi təqdim olunan "xəyanət", siyasi fayda qarşılığında pul və ya hədiyyə qəbul etməni nəzərdə tutan "rüşvət" və "ağır və dəhşətli cinayət" törətmək olaraq qeyd olunan ümumi müddəadan ibarətdir.

səriyyəti Ədliyyə Komissiyasında rədd edilib.

Ancaq Ədliyyə Komitəsində səsvermədən keçən impiçment müraciəti təsdiqlənməsi üçün Nümayəndələr Palatasının səsverməsinə çıxarılır. Əgər Nümayəndələr Palatası səsvermə ilə qəbul edərsə, o zaman Senatda eyni proses davam

ABŞ-da prezidentə qarşı ikinci impiçment prosesi birincidən 106 il sonra, 1972-ci ildə başlayıb. Respublikaçı prezident Riçard Niksona yaxın bəzi şəxslərin Demokrat Partiyasının Uotrgeyt iş mərkəzindəki ofisinə dinləmə cihazı yerləşdirdiyi iddiaları ortaya çıxıb. Bundan sonra Niksona

Trampın impiçment təhlükəsi sovuşdumu...

ABŞ tarixində impiçmentlər və onun hüquqi prosedurası

Sonuncu kateqoriyaya, müstəsislərə görə, ictimai rəyde ciddi təsir buraxan əməllər, prezidentə olan etimadın itməsi kimi hallar daxildir.

Amerika tarixində 3 prezident barəsində impiçment prosesi başlandı. Ancaq bu 3 prosesin heç birində vəzifədən azad edilən prezident olmayıb. Britaniya hüquq sistemindən götürülmüş impiçment prosesi mühakimə, hökm və cəzalandırma prosesindən keçir. Bütün bu proses ABŞ Konqresində keçir.

İmpiçment prosesinin başlaması üçün ABŞ Konqresinin aşağı palatasından bir konqresmenin müraciət etməsi yetərlidir. Daha sonra o müraciət Nümayəndələr Palatasının Ədliyyə Komitəsinə gedir. Burada komitə impiçment prosesinin başlandırılması ilə bağlı səsvermə keçirir. Səs çoxluğu olarsa, impiçment prosesinə qərar verilir.

Bu günə qədər ABŞ-da bir çox prezidentlə bağlı impiçment müraciətləri olub. Ancaq bu müraciətlərin ək-

qarşı impiçment tələb olunub. Prezident məhkəməni aldatmaq və dəlilləri yox etməkdə ittiham olunub. Ancaq bu proses başa çatmamış Nikson istefa verib və bunla da impiçment prosesi başa çatmayıb.

Niksondan 27 il sonra demokrat prezident Bill Klintonun hakimiyyəti illərində prezidentin Ağ Evdə təcürbə keçən referent Monika Levinski ilə gizli münasibətlərinin olması iddiaları növbəti impiçment prosesinin başlandırılmasına səbəb olub. Ancaq Senatda keçirilən səsvermədə Klinton bəraət qazana bilib, daha dəqiqi, cəzalanması üçün lazım olan say əldə edilmədiyi üçün vəzifəsinə davam edib.

Göründüyü kimi, prosedur kifayət qədər mürəkkəbdir. Bütün hüquqi proseslərdən keçdikdən sonra son sözü Senatdakı səsvermə, yəni senatorlar deyirlər. Hazırda ABŞ Konqresinin Nümayəndələr Palatasında üstünlük respublikaçılardadır. Belə ki, respublikaçılar Konqresdə 238 mandata sahibdir, demokratlar isə sadəcə, 193 mandat sahibidir. Konqresin yuxarı palatası olan Senatda da üstünlük respublikaçılardadır. 100 yerlik Senatda 52 mandat respublikaçılara, 46 mandat isə demokratlara məxsusdur. 2 müstəqil senator da demokratlara dəstək verir. Ancaq bununla belə, Konqresin həm aşağı, həm də yuxarı palatasında üstünlük respublikaçılara məxsusdur. Bu isə Trampın işini bir qədər də yaxşılaşdırır.

Bu günə qədər ABŞ-ın 3 prezidenti barəsində "ağır və dəhşətli cinayətlər" və ya "digər başqa cinayətlər" kateqoriyası üzərindən impiçment başlandı. İlk dəfə 1868-ci ildə Endryü Conson haqqında Konqresin qəbul etdiyi qanunla mühafizə olunan hərbi nazir Edvin Makmasters Tsantonu vəzifədən çıxardığı üçün impiçment prosesi başlandı. Ancaq Senatda keçirilən səsvermədə 2/3 səs çoxluğu alınmadığı üçün prezident Conson vəzifəsində qalıb.

□ **Kənan RÖVŞƏNOĞLU**

Son illərdə mənalı yumor və düşündürücü komediyalar sanki ərsə çəkilib. Sovet dövründə yumorlu tamaşalar, komediyalar insanların üzündə təbəssüm yarada, düşündürə bilirdisə, bu gün komediya adı altında təqdim edilənlər haqqında bunları demək çətindir. Halbuki Azərbaycanın çox dəyərli komediya ustaları olub. Onlardan Nəsimə Zeynalova, Lütfəli Abdullayev, Siyavuş Aslan, Eldəniz Zeynalov, Yaşar Nuri və digərlərinin adını qeyd etmək olar. Eyni zamanda həmin dövrlərdə komediyaları yazan yazıçılar, ssenaristlər olurdu. Hansı ki, yazılan mətnlər komediya janrına, tələblərinə cavab verirdi. Bu gün isə adi bir lətifədən komediyalar yarandığını şahidi oluruq və peşəkarlar haqlı olaraq bu məsələdən gileyirlər.

mişə yaşıl işıq yandırmalıyıq. Şərait olmasa içindən yaxşısını, pisini seçə bilməyəcəyik. Amma 2 şərt olmalıdır. Birincisi, yüksək səviyyədə peşəkarlıq formalaşmalıdır, ikincisi də ciddi nəzarət ortaya qoyulmalıdır". **Rejissor Elməddin Cəfərovun həm aktyorluq, həm də kino sənəti üçün yararsız olduğunu bildirmişdi:** "Bu adama bu

morlara baxanda gülməkdən daha çox kədərlənir: "Vaxt ikən Rusiyada iki kişi var idi, qadın geyimində çıxış edirdilər. İndi səhnədə dəb olub. Bu, plagiatlıq, təkrarçılıqdır. İndi istedadlı gənclər yaranıb. Lakin onlar öz istedadlarını nümayiş etdirmək üçün niyə məhz arvad paltarını geyinməlidir? Yəni komediyaları başqa şəkildə, başqa

Cərimə zərbəsi

Samir SARI

3-4 il əvvəl bu hadisə ən çox müğənni Rəqsanənin başına gəlirdi. Həftəşırı (bəzən hər həftə) xəbər çıxırdı ki, Rəqsanə qəzaya düşüb. Allahdan xanımın özünə bir şey olmurdu, eləcə avtomobili daldan, qabaqdan, böyürlərdən, hətta hərdən üstə vurulurdu.

İndi onun yerini televiziya aparıcısı Nanə tutub. Ayda bir dəfə də bunun qəzaya düşməsi xəbəri gəlir. Nanənin də maşınını mümkün ola biləcək hər tərəfdən əzirlər, amma ona da bir şey olmur, eləcə, bir az qorxur, stress, həyəcan keçirir, məsələ bitir.

Məncə, DYP tez-tez qəzaya düşən və bunu informasiya məkanında "piar" elementinə çevirən sənətçiləri, digər məşhurları nəzarətə götürməlidir. Belələrinə çağırılmalıdır ki, bacı (qardaş), sən maşın sürə bilmirsən, ya özünə sürücü tut, ya da işə, evə taksilə get, gəl.

Yeni qaydalara görə, onsuz da avtomobilini tez-tez əzən, sürtən, cızdıranlar çətin durumda qalacaqlar. Onlar gerek tez-tez yol polisində izahat verib, arayış alsınlar ki, niyə başlarına bu iş gəlib. Hələ bu kimi işlərin xeyli cəriməsi-filanı da var.

Yeri getməmişkən deyim ki, yol-hərəkət qaydalarında nəzərdə tutulan dəyişikliklər camaatımız tərəfindən, köhnə jurnalistlərin sözü olmasın, birmənalı qarşılanıb - hamı dəyişikliklərdən narazıdır.

Düzdür, hələlik söhbətin lağlağı yerindəyik, amma gün gələcək, ağıllıq mərhələsi yetişəcək. İndilikdə hərə bir söz deyir. Biri deyir, sənişinlə danışan sürücünün cərimələnməsi azdır, gerek sənişinlərə də cəza kəsilsin. Məntiqli söhbətdir. Çünki sürücü dəli deyil ki, onu danışdırmayan olanda öz-özünə danışsın. Bəlkə sürücünün müdiri danışqan adamdır və ona sual verib cavab istəyir, sürücü yazıq necə danışmasın? İşindən olsun?

Başqa biri deyir ki, ən yaxşısı sürücülərin ağzını, türkün sözü, yapışqanlı lentlə bağlamaqdır. Amma bu, sürücülərdə kütləvi şəkildə ürək çatışmazlığı sindromu yarada bilər. Hər kəsə məlumdur ki, sürücü olub sükan arxasına əyləşənlərin 99 faizi laloçezia (söyüb ürəyini boşaldan) xəstəsidir, bu yeganə şəfa vasitəsinə - söyüşü onların əlindən almaq olmaz. Yol polisi gerek avtomobilin salonunda təkbaşına olduğu halda öz-özünə danışanlara güzəşt ələsin, başa düşsün ki, onlar bunu sırf tibbi baxımdan, sağlamlıq üçün edirlər, qəsdləri yol qaydalarını pozmaq deyil.

Yuxarıda dediyim kimi, camaatımız yumoristdir, hərə bir təklif verir, artıq söhbətin absurdunu çıxarırlar.

Düzdür, onların içində dövlətçilik məfkurəsi inkişaf etmiş, analitik təfəkkürü olan yoldaşlar da var və onlar deyirlər, bu qaydalar kefdən dəyişilmir, büdcəyə pul lazımdır. Əlbəttə, büdcə gerek dolu olsun, bunsuz olmaz. Bəs pul kimdədir? Təbii ki, maşın sürənlərdə. Qoy versinlər. Qazanırlar, eşşək boyda maşınlar sürürlər...

Avropada yaşayan soydaşlarımız da bu məsələyə öz mövqelərini bildirirlər, "Feysbuk"da yazırlar ki, kəmərcək bürüyət, azyaşlının maşında xüsusi oturacada oturması qaydası orda da var və bu qaydanı pozanların cəriməsi 100-150 avrodur.

Yaxşı olar ki, bizdə də elə olsun. Amma bizdə maaşlar yüksək olmadığına görə bu mümkün deyil. Elə olsa, camaat maaşını alıb çıxar yola, diricə verər yol polisində, əliboş, dalıyaş halda da gedər evinə. İkincisi, bizim uşaqları nəinki xüsusi oturacaqda, heç adi oturacaqda da oturtmaq mümkün deyil. Uşaq daşıyan avtomobillərə fikir verin, mütləq hamısının yan pəncərəsi açıqdır və ordan bir uşaq başını çıxarıb yola baxır. Girəvələyib sürücüyə işarə edirsən ki, ay qardaş, elə olmaz, təhlükəlidir, çoxu əlini yelləyib deyir, bir şey olmaz, bəziləri isə hirsələnir: "Nə... borcunadır, alə? Maşın mənim, uşaq mənim..." Bax, beləsinə mütləq cərimələmək lazımdır.

Bir ağıllı ekspert (*arada müşahidəçi və politoloq da olur*) dostumuz var, o deyir ki, qayda pozuntularının və müvafiq olaraq cərimələrin sayını artırmaq lazımdır deyil, birdəfəlik avtomobilə olanlardan ildə ortalama 1000 manat (*çox da ola bilər*) pul almaq lazımdır, belə olsa, daha yaxşı olar, ən azı camaat cərimə zərbəsi dadmaz, stress yaşamaz.

Bəs birdən hamı bu pulu düzəldib verə bilməsə, necə olsun? Çox yaxşı, pulu yoxdursa, maşın sürməsin. Bu da şəhərin küçə və yollarında seyrəklik yaradar, tıxaclar olmaz.

Göründüyü kimi, ölkədə ağıllı adamlar, iti beyinlər, dərin zəkalar çoxdur. İstifadə etmək lazımdır.

Baş alıb gedən "qara yumor"un, plagiatlığın qarşısını necə almalı...

Sabir Rüstəmxanlı: "Hazırkı komediyalara baxanda gülməkdən daha çox kədərlənirəm"

Hazırda ölkəmizdə bir neçə yumor komandalı var ki, onlardan ən məşhur olanları "Planet Parni iz Baku" KVN teatri, "Bu şəhərdə", "Bozbaş Pictures"dir. Komediya janrında oynayan aktyorlar da kifayət qədərdir. Lakin zaman-zaman həm yumor komandalı, həm də aktyorları tənqidlərə tuş gəlir, müəyyən qalmaqallar yaşanırlar. Əsas tənqidlərdən biri budur ki, aktyorlar savadsız, mütaliəsizdir, ən azı bu sənətlə bağlı bilgiləri yoxdur.

Bu faktı ki, "Planet Parni iz Baku" KVN teatri hər bir konsertlərində, filmlərində düşündürən yumor təqdim edir. Komandanın repertuarında adətən telekanallarda mənasız verilişlər, peşəkarlıqdan uzaq aparıcılar, məmur özbaşınalığı, ictimaiyyətdə baş verən problemlər, acı həqiqətlər hədəfdə olur. Həm konsertlərdə, həm də filmlərində acı bir gülüş, düşündürən yumor olur.

"Bu şəhərdə" komandasına gəldikdə isə komandanın üzvləri eməkdar artistlər Rafael İskəndərov, Coşğun Rəhimov bir neçə dəfə qadın paltarını geyindikləri, həmçinin daim intellekt səviyyəsi aşağı olan təbəqəyə hesablanmış yumor təqdim etdikləri

üçün tənqidlərə tuş gəliblər. Buna baxmayaraq, qeyd etmək lazımdır ki, hər iki aktyor öz sənətinin peşəkarıdır. Belə ki, aktyorlar Azərbaycan Mədəniyyət və İncəsənət Universitetini bitirib, Gülşad Baxşiyeva, Şəfiqə Məmmədova, Şahmar Ələkbərov, Fuad Poladov kimi görkəmli aktyorlardan dərs alıblar, Hüseyinağa Atakişiyevin yaratdığı Gənclər Teatrında çalışıblar.

Digər komanda və aktyorlar da kifayət qədər sevilir, tirajlansalar da, qeyd olunduğu kimi, daha çox aşağı təbəqəyə hesablanmış yumorlarla çıxış edir, ondan daha dərinə gedə bilmir, işinin peşəkarı deyilərlər. Bu səbəbdən vaxtaşırı peşəkarların tənqidləri ilə üzleşirlər.

Məsələn, bu günlərdə tanınmış rejissor, eməkdar incəsənət xadimi Şeyx Əbdül Mahmudov aktyor Elməddin Cəfərovu sərt tənqid etmişdi: "Mən həmişə demişəm ki, Elməddindən Azərbaycan kinosunu, teatrını xilas etmək lazımdır. Elməddin xeyrixah oğlandır, getsin mənecərlə ələsin. Tamaşaçını o günə biz gətirmişik ki, onlara baxır. Tamaşaçıya alternativ sənət əsəri göstərsək ona baxmaz. Cavanlara hə-

istedad verilməyib. Onun çox yaxşı təşkilatçılıq qabiliyyəti var. O sahədə onun gördüyü işlər əvəzsizdir. Bu işlərdə davam etsin".

Qeyd edək ki, Elməddin Cəfərov universitetin tarix-filologiya fakültəsinin məzunu.

Bütün bunlarla yanaşı, aktyorları plagiatlıqda da günahlandırır. Qeyd olunur ki, aktyorlar daha çox təkrarçılığa meyillidirlər. Məsələn, aktyor Fərda Amin tez-tez Cem Yılmazı təqlid etməkdə ittiham olunub. Bildirilir ki, o, "monoloq-standap"larında nəinki hərəkətlərində, hətta səhnəsinin dekorasiyalarında da türk aktyorunu təqlid edir. Bundan əvvəl isə Fərda Amin "Tək səbir" verilişində rusiyalı aktyor Mixail Zadorovu təqlid etməkdə suçlanırdı. Bu heç də əsassız deyildi. Çünki həmin zamanlarda rusiyalı aktyor öz soydaşlarını çox tənqid edirdi, Fərda Amin isə azərbaycanlıdır.

Son vaxtlar isə yumor aktyorları daha çox obrazlarını qadın geyimlərində təqdim etdikləri üçün tənqid olunmaqdadır.

Mövzu ilə bağlı xalq şairi Sabir Rüstəmxanlı "Yeni Müsavat"a danışib. O deyib ki, hazırkı komediyalara, yu-

səhnələrlə düşünmək olmur?"

Eməkdar artist, sevimli aktrisa Naibə Allahverdiyeva da yeni yaradılan komediyaları və yumor aktyorlarını tənqid edib:

"Hazırda vəziyyət elədir ki, bu məsələnin qarşısını almaq mümkün deyil. Yalnız dövlət nəzarət edərək, bu cür bayağı yumorların qarşısını ala bilər. Çünki bu məsələlərin hamısı işbazların əlinə keçib, peşəkarlar isə demək olar ki, kənardadır. Halbuki komediyalar cəmiyyətdə olan çatışmazlıqları, problemləri özündə əks etdirməlidir. Əvvəllər rejissorlar bu cür ayrılıqları komediyalar vasitəsilə insanlara çatdırırlar, insanlar da baxıb özlərindəki çatışmazlıqları görür və onu düzəldirdilər. Komediya güldürməkdən başqa, həm də düşündürməlidir. Lakin indi insanlar komediyalara baxmağa gedir, sadəcə, gülürlər. Bu isə bizim gənclərimizin tərbiyyəsinə, mənəviyyətinə, əxlaqına çox pis təsir edib. Həqiqətə varanda müşahidə edirik ki, cəmiyyət əslində çox pis duruma gəlib çıxıb. Bu gün mütaliənin, poeziyaların, yaxşı musiqilərin, düşündürən komediyaların təbliği getməlidir".

✉ Xəlida GƏRAY

Klubdakı müəmmalı qətlə görə həbs edilən şəxsin məhkəməsi davam edib. Bakı Ağır Cinayətlər Məhkəməsində Telman Məmmədovun sağlamlığa qəsdən ağır zərər vurmaqla ölümünə səbəb olmaqda təqsirləndirilən Fərhad Musayevin cinayət işi üzrə məhkəmə prosesi keçirilib.

Musavat.com xəbər verir ki, Hakim Mahmud Ağalarovun sədrliyi ilə keçirilən prosesdə zərərçəkmiş tərəfin vəsatəti əsasında məhkəmə istintaqının yeniləndiyi elan edilib.

Ötən proseslərdə ifadə verən şəxslər yenidən dindirilib.

İlk şahid mərhuma birlikdə gecə klubuna gedən dostu Rahil Məlikov olub.

O, əsas şahid kimi dindirilib. Mərhumun atası Oktay Məmmədov şahidə sual verib ki, oğlunun əynində olan paltarların dəyişdirilməsinin səbəbi nə olub?

Rahil Məlikov deyib ki, mərhumun paltarları yaş olduğu üçün əynindən çıxarıb: "Bundan qan gələndə tualetdə əl-üzünü yuduq. Bu zaman paltarları yaş oldu. Mən də pencəyini çıxarıb öz gödəkcəmi ona geyindirdim. Götürüb nənəngilə gətirdim".

Mərhumun atası deyib ki, oğlunun paltarlarının çıxarılmasında məqsəd izi itirmək olub.

Məhkəmədə məlum olub ki, gecə klubundakı davadan sonra mərhumun bəzi paltarları yoxa çıxıb. Onun ayaqqabısının bir tayı, gödəkcəsi və əynində olan köynəyi istintaq orqanı tərəfindən müəyyən edilməyib.

Şahid Rahil Məlikov deyib ki, o, dostunu taksiyə mindirən zaman əynində paltarları olub. Sadəcə, köynəyini dəyişib.

İş üzrə digər qaranlıq məqam mərhumun aldığı xəsarətlərlə bağlıdır. Ekspertizanın rəyində mərhumun alın nahiyəsindən ağır zərər aldığı yazılır. Ancaq təqsirləndirilən şəxs mərhumun ona təpik və yumruq atmasından sonra ona cəmi bir zərbə vurduğunu deyir.

Şahid Rahil Məlikov da təsdiqləyib ki, Fərhad Musayev dostuna bir zərbə vurub və o, arxası üstə yerə yıxılıb. Mərhumun alın nahiyəsindən xəsarət alması ilə bağlı şahid və təqsirləndirilən şəxs məlumatlı olmadıqlarını deyiblər.

Digər şahid isə Rahil Məlikovun nənəsi Rəna Qafarova olub. Bildirək ki, klubdakı hadisədən sonra mərhum Telman Məmmədovu Rəna Qafarovanın evinə gətiriblər.

Şahid R.Qafarova həmin gün olanları belə danışıb: "Nəvəmi oğlum rəhmətə gedəndən sonra mən saxlamışam. Həmin gün axşam zəng elədi ki, "nənə sizə gəlirəm". Mən də dedim ki, hər gün gəldiyin evdir, gəl. Axşam gördüm ki, heyətdə taksidə dayandı. Rahil düşdü, bir nəfər də qoluna girib. Hiss elədim ki, içkilidirlər. Mən də dedim ki, Rahil, deməmişəm ki, içəndə mənə yanına gəlmə? Hələ bu gün də yanına birini salıb gətirmisən. Amma nə edə bilirdim. Artıq gəlmişdilər. Heyətə keçdilər. Rahil Tel-

Gecə klubunda düşən dava və müəmmalı ölüm

Yumruq zərbəsi alan gənc yatıb, səhər ayılmayıb

manın qoluna girmişdi. Maşını sürən şəxs də içəri girdi. Rahil dedi ki, "mən gedim?" Rahil onu yola saldı. Mən də namaz qılmamışdım. Dedim ki, siz zala keçin, mən də gəlirəm. Rahildən soruşdum ki, nə olub? Dedi

kafedə Telmanı yumruqla vurublar. Həm də içkilidir. Rahil dedi ki, Telman xahiş edib ki, onu öz evlərinə aparmasın. İçkili olduğu üçün öz evlərinə getmək istəməyib. Zalda Telmanı yatağa uzatdı. Mən də şubamı

gətirib üstünə ördüm ki, üşməsin. Həmin vaxt hava soyuq idi. Rahil də digər otağa keçdi. Orada ona yer düzəltirdim. Bir az sonra gəldim ki, Telman necə gedib uzandı ki, namaza duraram. Səhər namaza oyananda gördüm ki, Telman həminki qaydada uzanıb. Yaxşı vəziyyətdə deyil. Tez Rahili çağırdım ki, Telman yaxşı deyil. Rahil gəlib nə qədər çağırırsa da o cavab vermədi. Bildi ki, artıq keçinib. İki əlini başına vurub ağladı".

Hakim bildirib ki, mərhumun aldığı xəsarətlər və zərərçəkmiş tərəfin şübhəli qaldığı məqamları araşdırmaq üçün ekspert növbəti məhkəməyə dəvət ediləcək.

Məhkəmə iclası oktyabrın 27-nə təyin edilib.

Hadisə bu il mart ayının 26-da Nəsimi rayonu, Bülbül prospektindəki, "Do Re Mi" klubunda baş verib. Klubda inzi-

batçı işləyən Bakı şəhər sakini Fuad Musayevlə müştərilərdən Telman Məmmədov arasında mübahisə yaranıb.

Mübahisə zamanı Fuad Telmana bir yumruq zərbəsi vurub. T.Məmmədovun başı yerə dəydiyindən halı pisləşib. Onun vəziyyətinin ağır olduğunu gören F.Musayev onu Xırdalandaqı evinə gətirib. Bir neçə saat ağır vəziyyətdə qalan T.Məmmədov orada dünyasını dəyişib.

F.Musayev barəsində Cinayət Məcəlləsinin 126.3-cü (qəsdən sağlamlığa ağır zərər vurma, bu Məcəllənin 126.1-ci və 126.2-ci maddələrində nəzərdə tutulmuş əməllər ehtiyatsızlıqdan zərərçəkmiş şəxsin ölümünə səbəb olduqda) maddəsi ilə ittiham olunur. Bildirək ki, hadisə baş verən gün müğənni Elvin Babazadənin klubda solo proqramı var imiş.

□ İkinci MURADOV

Avropanın meyvəsi - görüntüsü gözəl, dadı isə yox

Mütəxəssis: "GMO məsələsi..."

"Azərbaycan meyvə-tərəvəzinin dadına dad çatmaz". Bu, Avropaya gedib-gələn soydaşlarımızın böyük bir qisminin gəldiyi qənaətdir. Onlar birmənalı şəkildə Avropanın görkəmi ilə göz oxşayan meyvə-tərəvəzinin dad baxımından Azərbaycanda yetişənlərdən geridə qaldığını deyirlər. Halbuki Avropanın əksər ölkələri aqrar istehsalın önündə gedir, bu sahədə yüksək nəticələr əldə edirlər. Yüksək aqrotexniki qulluq deyəndə göz önünə məhz Avropa gəlir - Hollandiyadan tutmuş İtaliyayadək.

Nədir Avropa meyvə-tərəvəzlərini dad baxımından Azərbaycandakı "həmkarları"ndan geridə qoyan? Niyə onların dadı-tamı parillisi, standart ölçüsü, rənginə adekvat olmur?

Sualımıza cavab verən Kənd Təsərrüfatı Nazirliyinin Qubada yerləşən Meyvəçilik və Çayçılıq Elmi-Tədqiqat İnstitutunun direktoru İlham Qurbanov bildirir ki, əsas məsələ təbii iqlim-torpaq şəraitindədir: "Baxın, deyirlər ki, italyanlar bir millət olaraq bizə çox bənzəyirlər. Bu, həqiqətən də belədir - biz onlarla eyni iqlim qurşağında yaşayırıq. Lakin yaxından tanış olduqda görünür ki, biz onlardan daha istiqanlı, daha mehriban və daha qonaqpərvərlik. Eynilə meyvə-tərəvəzdə də belədir. Bizim torpaq-iqlim şəraitində yetişən meyvə-tərəvəzin dadı çox gözəldir".

Bir çoxları Avropada yetişdirilən meyvə-tərəvəzin genini dəyişdirilmiş olduğunu, dad baxımından buna görə qaldığını bildirirlər. İ.Qurbanov bu iddiaları yanlış hesab edir: "Avropada heç vaxt genini dəyişdirilmiş meyvə-tərəvəz yetişdirib əhaliyə satmazlar. Orada əhalinin qida təhlükəsizliyinə böyük diqqət var. Bir də ki, alma hər yerdə yetişir, onun genini dəyişməyə nə ehtiyac var ki? Digər tərəfdən, gen mühəndisliyi çox bahalı bir xidmətdir".

Müsahibimiz deyir ki, meyvə-tərəvəz günəş şüasını nə qədər çox ala bilirsə, bir o

qədər dadlı olur: "Quba mülayim iqlim qurşağında yerləşir. Burada yetişən alma ilə Xaçmazda yetişən arasında xeyli fərq var". Avropada yüksək məhsuldarlıq əldə etmək üçün tətbiq olunan aqrotexniki tədbirlər nəticəsində dad amilinin arxa plana keçirilməsini institut rəhbəri qismən təsiri hesab edir: "Onlar əkin texnikasını dəyişirlər. Məsələn, bizdə bir hektara 667 ağac əkilir, onlar 2 minini əkilir. Məhsuldarlığı bu yolla artırır. Eyni zamanda Avropada məhsulun xarici görünüşünə cəlbədiciliyinə xüsusi diqqət yetirilir. Bu məqsədlə kimyəvi preparatlardan çox istifadə edirlər. Məsələn, yaşıl almalar var - Branismit adlı, onları parıldatmaq üçün 4-5 dəfə dərmanlayırlar.

Bizdə o almalar elə parlaq olmur".

İ.Qurbanovun sözlərinə görə, hər meyvə üzrə dünya bazar tələbləri var: "Məsələn, alma sulu, standart 6-7 sm ölçüdə, rəngi parlaq, ləti xırçılıtlı, şirəsi bol olmalıdır. Onlar bu tələblərə cavab verməsi üçün almaya 30-32 dəfə dərman vururlar. Bizdə isə xeyli az sayda dərmanlama aparılır. Düzdür, onlar özləri demirlər neçə dəfə dərman vurduqlarını. Biz 5-6 dəfə Fransada meyvəçi təsərrüfatlarında olmuşuq, söhbətlərindən hesabladığımız ki, 32 dəfə dərman vururlar. Onların yetişdirdikləri yaşıl almaları gətirib burada yetişdirdik, dadı tamamilə fərqli və çox da gözəl oldu".

□ DÜNYA

Ağır durumda olan əlil qadının yardımı ehtiyacı var

Şəkildə gördüyünüz Gülnar Mustafayeva 1988-ci ildə Kürdəmir rayonu Xırdapay kəndində anadan olub. Uşaqlıqdan 1-ci qrup əlildir, aşağı ətrafları işləmir, eyni zamanda skaliyozdan - onurğa ayrılığından əziyyət çəkir. Gülnar ictimaiyyətə müraciət edərək, ona dəstək olmağı xahiş edir.

O, qısa müraciətində yazır: "Onsuz da ayaqlarım üstə dura bilmirəm və bunu qəbul etmişəm, xəstəliyimlə barışmışam. Ancaq skaliyoz səbəbindən son vaxtlar nəfəs də ala bilmirəm, boğuluram, yemək yeməyimə, yatmağıma da bu xəstəlik də bir yandan mane olur. Skaliyozdan təcili əməliyyat olunmalıyam. Amma ailəmin buna maddi imkanı yoxdur.

Xeyrixah insanlardan xahiş edirəm, mənə kömək etsinlər, əməliyyat olunub, rahat nəfəs ala bilim. Allah rızası üçün yardımlarınızı əsirgəməyin".

Gülnar Mustafayevaya yardım etmək istəyən insanlar 077 606 44 50, 055 616 44 50 və 070 667 50 33 nömrəli telefonla əlaqə saxlaya və ya aşağıdakı bank hesabına vəsait köçürə bilərlər.

Kapitalbank - hesab nömrəsi: 4169 7332 1319 1021 (e-manat ödəniş sistemi ilə də ödəyə bilərsiniz)

Adı: Mustafayeva Gülnar Azay qızı

□ Musavat.com

Başsağlığı

Dilərə Əliyeva adına Qadın Hüquqları Cəmiyyətinin üzvləri "Göyçə gölü" qadınlar cəmiyyətinin sədri rəssam Vəliyeva Zeynəb Əlişərif qızının (Zeynəb Göyçəli) vəfatından kədərli olduğunu bildirir, dərin hüznə başsağlığı verirlər.

Bir neçə gün əvvəl Qobustan Rayon Mərkəzi Xəstəxanasının Doğum şöbəsində doğuş zamanı ana dünyasını dəyişib. İki oğul anası olan 1988-ci il təvəllüdü Günəsova Zümrüd Nəzir qızının üçüncü hamiləliyi ona həyatı bahasına başa gəlib. Ölümə səbəbin qanaxma olduğu ehtimal olunur. Onun yenidən dünyaya gələn qızı isə sağ qalıb.

Ümumilikdə bu ilin 9 ayında Azərbaycanda 17 ana ölümü qeydə alınıb. Bunu Səhiyyə Nazirliyinin Doğuşyardım Komissiyasının sədri, respublikanın baş mama-ginekoloqu Sevinc Məmmədova mətbuata açıqlamasında deyib. Ancaq onun sözlərinə görə, ötən illə müqayisədə ana ölümlərinin sayında artım müşahidə olunmayıb.

Təəssüflə qeyd etməliyik ki, bir sıra rayon və kəndlərdə ana olmağa hazırlaşan qadınların müayinəsi və dünyaya sağlam övlad gətirməsinə yardımçı olacaq ginekoloqlar olduqca azdır. Rayonda yaşayan və ana olmağa hazırlaşan bir qadının isə tez-tez paytaxta müayinəyə gəlib getməsi çətin olur. Bəzən ana olmağa hazırlaşan qadınlar özlərinə qarşı səhlənkar yanaşır, vaxtı-vaxtında həkimə getmirlər. Təbii ki, bunun bir səbəbi də iqtisadi durumla bağlıdır. Çünki həkim müayinləri heç də ucuz başa gəlmir. Bəzi qadınlar düşünür ki, keçmişdə nə-nələrimiz həkim müayinəsindən keçmədən necə sağlam uşaq dünyaya gətirirdisə, biz də eynisini edə bilərik. Ancaq unutmaq olmaz ki, hazırkı qadınların orqanizmi keçmişdəki qadınların kimi güclü və sağlam deyil. Ekologiyanın, içdiyimiz suyun, qidalarnın belə, keyfiyyətinə əmin olmadığımız bir zamanda sağlam bir orqanizm gözləmək çətinidir.

Ana ölümü sübhəsis ki, bir ailənin pəren-pəren olması,

9 ayda 17 ana ölümü - necə edək ki, analar ölməsin?

Həkim səhlənkarlığı, yoxsa maddi imkansızlıqdan doğan faciə; **cərrah Ləman Əliyeva**: "Ana olmağa hazırlaşan xanımlara məsləhət görərdim ki..."

uşaqlarının yetim qalması deməkdir. Bəs bunun qarşısını almaq üçün nə etməliyik? Nə edək ki, analar ölməsin?

Cərrah mama-ginekoloq Ləman Əliyeva öncə hamiləlik zamanı çox ağır patologiyaların olmasına diqqət çəkdi: "Bəzən belə hallarla da rastlaşırıq ki, hamilə qadın 9 ay boyunca heç bir həkim müayinəsindən keçmədən, birbaşa doğuş vaxtında xəstəxanaya müraciət

edir. Biz özəl xəstəxanalarda işləyirik, qadın harada qeydiyyatda olduğu, harada müayinədən keçdiyi məlum olmadan doğuş vaxtı bizim müayinəmizə gəlir. Biz artıq həmin an nə ilə qarşılaşacağımızı bilmirik. Çünki həkim bilmir ki, bu qadının hamiləliyi necə keçib, hamiləlik boyu hansısa müalicə alıb, protokola uyğun lazım olan analizləri verib-vermədiyini də bilmirik. Ananın özünün

xəstəlikləri, ürək xəstəlikləri, böyrək patologiyası ola bilər. Hamiləlik dövründə çox ağır patologiyalar olur. Hətta böyrəyində heç bir patologiyası olmayan qadının böyrəyində hamiləlik zamanı mütləq yüngül patologiya da olsa, meydana çıxır. Hamiləlik özü ağırlaşmalar verə bilər. Əslində biz müalicələri hamiləliyin 3 ayından sonra təyin edirik. Amma yediyimiz qidalardan, ekologiyadan asılı olaraq 90 faiz hallarda normal gedən hamiləliyimiz yoxdur. Mütləq hamilə olduğunuz bildiyiniz ilk gündən biz profilaktik müalicələrə başlayırıq. Ən azından protokol üzrə hamilə qadın hamiləliyə hazırlıq dövründən başlayaraq üç ayın tamam olduğu müddətə qədər fol turşusu içməlidir. Müayinəyə gəlməyəndə bunu bilmirlər. Fol turşusu qəbul etməyəndə döldə sinir qüsurları inkişaf edir. Hamiləliyin normal getməsi üçün səhər-axşam ən azından təbii sarı cisim hormonu verilir ki, inkişafdan qalma

və düşük halları baş verməsin. Heç olmasa, xəstə xəstəxanaya gələndə biz artıq analizlər verdirmirik, müalicələr yazmırıq. Bunlar, sadəcə, hamiləliyə dəstək olmaq üçün verilir. Heç bir problemi olmayan anaya da mütləq dəstək müalicəsi verilir ki, gələcəkdə hansısa problemlə rastlaşmayaq".

Hamiləliyin 9 ay boyunca normal şəkildə gedib doğuş zamanı ölümə üzləşmə kimi hallara gəlincə isə L.Əliyeva bunun mümkün olduğunu dedi: "Uşaqlığın atoniyası, yeni uşaqlığın tonusdan düşməsi deyilən bir şey var. Doğuşdan və ya qeysəriyyədən bir müddət sonra elmə məlum olmayan səbəblərdən atoniya, uşaqlıq qanaxması olur. Buna görə də biz doğuşdan və ya qeysərdən sonra da hər saat hamilə qadının bətnini əlimizlə basıb yoxlayırıq. Bəzən həkimlər səhlənkarlıq edib baxmaya bilərlər, bu zaman qanaxma gec aşkarlanır. Buna görə də ana ölümü baş verir. Xəstəni

doğuşa almadan əvvəl mütləq paket analizi verdirik. Biz paket analizləri əlimizdə olmadan heç bir qadını doğuşa almırıq. O analizlərin içərisinə qanın laxtalanma sistemi analizi də daxildir. O analizin cavabına uyğun olaraq eğer qanın laxtalanma elementlərinin az olduğunu görürüksə, bilirik ki, biz qabaqda qanaxma ilə rastlaşa bilərik. Buna görə də onun profilaktikasını əvvəlcədən edirik. Əlimizin altında qanımız da, dərmanlarımız da olur ki, qanaxma zamanı bunun qarşısını ala bilək. Mən ana olmağa hazırlaşan xanımlara məsləhət görərdim ki, vaxtında mütləq surətdə ginekoloq müayinəsinə gəlsinlər. Ana olmaq istəyən insan öncədən müayinə olunsaydı yaxşı olar. Artıq hamilə olan qadınlar isə hamilə olduqlarını bildikləri gündən ginekoloq müayinəsinə gəlsinlər. Ana ölümlərinə son qoymaq üçün qadınları maarifləndirmək, başa salmaq lazımdır".

□ Günel MANAFLI

Qadınların telefonu "təftiş etməsi" - qısqanclıq, yoxsa güvənsizlikdir?

Vəfa Rəşidova: "Bu kimi vəziyyətləri tam olaraq qısqanclığa bağlamaq düzgün deyil"

Misirin "Darül-Fitva" tədris mərkəzinin müftisi şeyx Amru Vardani qadının öz həyat yoldaşının telefonuna icazəsiz baxmasının haram olduğunu bildirib.

Tanınmış müfti bildirib ki, qadının öz ərinin telefonunu "təftiş etməsi" haramdır və qəbul edilmez addımdır. A.Vardani qeyd edib ki, bu addım bir çox ailələrin dağılmasına səbəb olduğu üçün müvafiq fitvanı verib.

Müftinin bu bəyanatı Misirdə qadınlar tərəfindən etirazla, kişilər tərəfindən isə alqışla qarşılanıb.

Azərbaycanda da hər üç qadıncıdan biri mütləqdir ki, ərinin telefonunu gün ərzində bir dəfə də olsa təftiş edir. Çox kişi-

lər telefonlarının parolunu ya qəliz qoyur, bəziləri isə barmaq izi edir ki, xanımları telefonların kodunu açma bilməsin. Ancaq bunun əksi olaraq telefonun parolunu xanımına bildirməyi və onun telefonuna baxmasına heç bir söz deməyənlər də var ki, bu kişilər özlərinə güvənən, xanımına sadıq olan və heç bir gizli işi olmayanlardır. Ancaq kişinin telefonunu "şəxsi əşyam" deyərək xanımından gizlətməsi, tez-tez parolunu dəyişməsi qadında istər-istəməz şübhə yaradır. Çoxları bunu qadının ərinə olan güvənsizliyi, kimisi isə qısqanclıqla bağlı olan bir situasiya olduğunu düşünür. Bəzən eyni vəziyyət kişilərdə də olur. Kişilər öz xanımlarının telefonunu "təftiş edir".

Maraqlıdır, bunun əsl səbə-

bi nədir: güvənsizlik, yoxsa qısqanclıq?

Psixoloq Vəfa Rəşidova bunun xarakterə bağlı olduğunu dedi: "Bu hal özünü bir neçə şəkildə göstərir. Ona görə də bu kimi vəziyyətləri tam olaraq qısqanclığa bağlamaq düzgün deyil, eyni zamanda "qısqanclıq deyil" demək də doğru olmazdı. Çünki burada müəyyən məqamlar var ki, onları incələmək lazımdır. Ondan sonra bilmək olar ki, bu, qısqanclıqdan qaynaqlanan bir davranışdır, yoxsa normal. Əgər qadın tez-tez ərinin mesajlarına, sosial şəbəkələrdə ona yazılan şərhələrə baxırsa, "bu kimdir, o kimdir" deyərək sorğu-sual edirsə, demək ki, burada artıq bir şübhəçilik

var. Şübhəçi adamlar elə olur ki, onlar hər bir nöqtəyə belə şübhə ilə baxırlar. Bu, əslində dərin bir problemdir. Bu psixoloji problem olduğu üçün psixoloqa müraciət mütləqdir. Bəzi hallarda da buna hiper opeka deyirlər. Yeni mühafizəkarlıq. Xanımlar həyat yoldaşının telefonuna, sosial şəbəkələrinə qədərində baxırsa, bu normal haldır və insan xislətinə xas olan bir davranışdır. Mühafizəkar insanlar sahiblənməyi, dominantlığı çox sevirlər. Digər məqam isə güvənsizliklə bağlıdır. Bayağ dediyim kimi, paranoyak olan insanlarda təbii ki, güvənsizlik də ortaya çıxır. Əgər güvənsizlik varsa, davranış onu göstərir ki, bəlkə də xanım nə vaxtsa belə halla üzleşib. Ola

bilər ki, bəyə, ya xanıma qarşı cinsin nümayəndəsi nə vaxtsa nəşə yazıb və xanım bunu görüb, beləcə güvənsizlik yaranıb. "Ərim mənə aldadır" fikri həmişə şübhəçi insanların beynində olur. "Ərim bir dəfə mənə aldadıb və yəni-dən də edə bilər" düşüncəsi tamamilə fərqli bir yanaşmadır. Əgər bu kimi problem baş verməyibse, amma xanım bu baş verə deyər düşüncəyə qadının əri ilə yox, öz daxili düşüncələri ilə problemi var deməkdir. Bir məqam isə eyniləşdirmədir. Təəssüf ki, bəylər də, xanımlar da bunu edir. Tutaq ki, xalam qızı ərinin telefonunda qızla yazışma tutub. Mənim ərim də birdən

edə bilər düşüncəsi çox yanlışdır. İnsan nə qədər güvənsizlik nümayiş etdirərsə, bu, "dəlinin yadına daş salmaq" kimi bir şeydir. Əgər kişi xəyanət etməyibse, edər. Çünki bu kimi davranışlar aqressiya yaradır. Kişi düşünür ki, mənə güvənmirsənsə, etməmişəm də edərdim. Buna görə də istər qadın, istərsə də kişi bu davranış özünə qarşı görmək istəmirse, aşırı şəkildə bunu etməsin, öz qədərində sevgisini, diqqətini bildirmək üçün edərsə, nə xoş o ailəyə. Yoxsa ki, "ver telefonuna baxım" bəylər də, xanımlar da bunu edir. Tutaq ki, xalam qızı ərinin telefonunda qızla yazışma tutub. Mənim ərim də birdən

□ Günel MANAFLI

MÜSAVAT

Son səhifə

N 217 (6831) 21 oktyabr 2017

Şahzadə ilə gecə klubunda tanış olub evləndi

33 yaşlı amerikalı Ariana Ostin efiofiyalı şahzadə Coel Makonenlə nişanlanıb. Cütlük gecə klubunda tanış olub. Bu barədə "The Independent" qəzeti yazıb. Toy efiofiyalı provaslav kilsəsində baş tutub. Mərasimdə 13 keşiş iştirak edib. Ariana şahzadə ilə 12 il əvvəl Vaşinqtondakı gecə klubunda, 21 yaş olanda tanış olublar. "Heç kəs "Pearl"ə gedib, orda evlənəcəyi adamları tanış olacağını təxmin etmir". Bunu da cütlüyün ortaq tanışlarından biri deyib. Şahzadə qıza və onun rəfiqəsinə yaxınlaşaraq, onları modelə oxşadığını deyib. Beş dəqiqə sonra isə Arianaya bəyan edib ki, onunla sevgili olacaq.

2014-cü ildə şahzadə ona evlənmə təklifi etməyə cəhd etsə də, qəfil problemlə üzləşib. Belə ki, o, əlində üzüklə Ariananın evinə gələndə öncə qapını döyüb. Amma bu zaman qız evə oğru gəldiyini düşünərək, qapını açmayıb: "O, qapını elə aqressiv döydürdü ki, mən cavab vermədim. Daha sonra o, növbəti dəfə gəldi və mən onda qapını açdım".

35 yaşlı Coel Makonen Efiofiyanın sonuncu imperatoru Hayle Selassienin nəticəsi sayılır.

Ayda 50 kilometrlik mağara tapıldı

Ayın üzərini və geoloji quruluşunu təhlil edən yapon elm adamları 50 kilometr uzunluğunda və 100 metr genişliyində bir mağara kəşf etdi. Ayın ətrafında dolayan və Yaponiyaya aid olan Selene adlı kosmik vasitə öncə 50 metr genişliyində və 50 metr dərinliyə qədər enən bir mağara tapdı. Bu həftə içində isə yapon kosmik araşdırmaları agentliyi Jaxa, mağaranın radio dalğaları ilə incələndiyini və altındakı boşluğun 50 kilometr boyunca davam etdiyini duyurdu.

Agentlik ayrıca mağaranın yetərincə dözümlü olduğu, qayalıqlar içində həbs olunmuş su və buz cəbhələrinin də buluna biləcəyini bildirdi. Yapon ay şahzadəsi mənasına gələn Kakyua ləqəbi ilə xatırladılan kos-

mik maşın Selene əldə etdiyi məlumatları Jaxaya göndərdi. Jaxadakı araşdırmaçılar böyük mağaranın Marius Təpələri ola-

raq bilinən və 3,5 milyard il öncəki vulkanik fəaliyyətin yol açdığı geoloji quruluşların 200 metr altında olduğunu bildirdi.

İsveçdə ateistlər üçün qəbiristanlıq salınır

İsveçin Burlenqe şəhərindəki qəbiristanlıqda dini inancı olmayan insanlar üçün qəbiristanlıq salınıb. Belə bir qəbiristanlıq salmağı Cosef Erdem adlı müəllim təklif edib. O, bu təklifini belə izah edib ki, insanlar qəbirlərinin necə görünəcəyinə özləri qərar verməlidirlər. Kişi İsveçdəki ən iri xristian kilsəsinə müraciət edib və sonuncu da onun bu layihəsini təsdiqləyib. Lenta.ru saytının xəbərinə görə, indiyə qədər o qəbiristanlıqda sahə almaq üçün bir çox insan müraciət edib. "The Independent" isə yazmışdı ki, 2015-ci ildə əhalisinin ateistlik faizinə görə Çin birinci, İsveç isə ikinci yerdə qərarlaşıb. Gallup International və WI Network of Market Research təşkilatının keçirdiyi sorğu nəticəsində ölkə əhalisinin 75 faizi özünün heç bir dinə mənsub olmamasından danışıb.

Mayda isə məlum olmuşdu ki, ABŞ-dakı Mayami Universiteti ateizmin tədrisi ilə məşğul olan kafedra açacaq. 83 yaşlı biznesmen Lui Appidciani bu sahəyə vəsait xərcləyib.

Roman oxusan, daha anlayışlı olacaqsan...

İnsanın oxuduğu romanların sayı artdıqca çevrəsindəki insanları daha yaxşı anlayır. Amerikalı professor Matthijs Ball tələbələrini də iştirakı ilə iki təcrübə aparıb. İlk təcrübə zamanı M.Ball 36 tələbəsinə Yaponiyadakı nüvə fəlakətləri və Liviyadakı aksiyalarla bağlı qəzet xəbərlərini oxumağı tapşırıb. İkinci təcrübədə isə 50 tələbə Coze Saramaqonun "Korluq" adlı romanını oxuyub. Professor öncə müəyyənləşdirib ki, tələbələr həqiqi qaynaqlar yerinə xəyal məhsulu olan romanlara daha çox maraq göstərir. Bundan başqa, onlar xəyal məhsulu olan xarakterlərlə özləri arasında bir bağ quraraq həqiqi hadisələrdən uzaqlaşmağı tərcih edirlər: "Roman oxuyarkən romandakı qəhrəmanların hiss etdiklərini asanlıqla hiss edə bilir və sanki onun düşüncələri bizim düşüncələrimizmiş kimi davrana bilirik. Bunun sayəsində həqiqi həyatda qarşıma çıxan insanların fərqli fikirlərini və problemlərini daha yaxşı qəbul edə bilirik".

QOÇ - Pul məsələlərində kifayət qədər ehtiyatlı olun. Çünki göstərilən sahədə dələduzlarla rastlaşma ehtimalınız var. Kiməsə borc vermək və ya almaq fikrindən uzaq olun. Səfərə çıxmayın.

BUĞA - Bəlkə də bu ayın ən uğurlu gününü yaşayacaqsınız. Ətrafınızda cərəyan edən bütün proseslər zövqünüzə uyğun olacaq. Hətta ağılınıza gətirmədiyiniz istiqamətdən təkliflər də ala bilərsiniz.

ƏKİZLƏR - Bu gün təmasda olduğunuz insanların qayğısına qalmaq üçün çalışın. Onların problemlərinin öhdəsindən gələ bilərsiniz, tələşin. Qoy bu addımınız Tanrı yanında savablarınızı artırsın.

XƏRÇƏNG - Təxminən saat 16-ya qədər ümumi işlərinizdə gərginlik hökm sürəcək. Kənar təsirlərdən maksimum yayınmağa çalışın. Əks təqdirdə, nəzərdə tutduğunuz ədalətli işlər pozulacaq.

ŞİR - Müxtəlif yeniliklərlə zəngin olan bu gözəl təqvim sizə sevinc gətirəcək. Hansısa xoşagəlməzlik və ya konflikt barədə isə düşünməyə dəyməz. Qərarlarınızda qəti olun. Riskdən qorxmayın.

QIZ - Qarşılıqlı anlaşma üçün olduqca əhəmiyyətli vaxtdır. İşgüzar sövdələşmələr aparmaq, müqavilələr bağlamaq istəyirsinizsə, boş dayanmayın. Yarımçıq işlərinizi yoluna qoyun.

TƏRƏZİ - Astroloji göstəricilər ixtiyarınızda olan bu təqvimi rahat tərzdə başa vuracağınızdan xəbər verir. Şəxsi büdcənizdə müəyyən artımlar da mümkündür. Axşama yaxın qonaq getməyə dəyər.

ƏQRƏB - Gün ərzində mənfi yüklü Ay bürcünüzdə qərar tutduğundan daxili gərginliyiniz arta bilər. Lakin özünüzdə təpər tapıb mübahisələrdən yayınmalı, yalnız adi işlərin həlli ilə məşğul olmalısınız.

OXATAN - Bəxtinizdə həddindən ziyadə uğurlu təqvim durur. Ötən on günlükdə icra edə bilmədiyiniz işlərinizi məhz bu gündən başlayaraq yoluna qoya bilərsiniz. Böyük dəstək alacağınız da mümkündür.

OĞLAQ - Ulduzların düzümü sevindirici xəbərlər eşidəcəyinizi bəyan edir. Ola bilsin ki, uzaqda yaşayan doğmalarınızla bağlı hansısa könüləncə hadisə baş versin. Odur ki, əlaqə saxlayın.

SUTÖKƏN - Fəaliyyət zəminində müsbət dönüşlərə hazır olun. Həmkar və rəhbərlərinizlə münasibətləri mülayimləşdirin. Nahar ərəfəsində hansısa sürprizin şahidi olacağınız da gözlənilir.

BALIQLAR - Qarşınızda duran gün daha çox şəxsi büdcənizin tənzimlənməsində əhəmiyyətli rol oynayacaq. Odur ki, ayın sonuna qədər maddi durumunuzu qənaətbəxş edəcək bu prosese indidən başlamalısınız.

Unutmayın, Tanrı ulduzlardan daha yüksəkdə durur!

11 yaşında Amerikanın ən gənc alimi oldu

Amerika Birləşmiş Ştatlarının Kolorado ştatındakı Lone Tree şəhərində yaşayan 11 yaşında Gitanjali Rao sudakı qurğuşun çirkliliyini daha sürətli və daha ucuz müəyyən edən cihazı ilə 3M Gənc Elm Adanı yarışmasında qalib gələrək, Amerikanın ən gənc alimi olub. Gitanjalının Tethys adını verdiyi cihaz sudakı qurğuşunun miqdarını müəyyən etmək üçün karbon nanotiplərindən istifadə edir. Birincilik qazandıqı cihazı ilə 25 min dollar mükafat alan Gitanjali böyüdüyü zaman bir genetikçi və ya epidemioloq olmaq istədiyini söyləyib.

Gitanjali Rao alimlərlə 3 ay boyunca çalışan 10 yarışmaçı arasından seçilib.

Səhifəni hazırladı: SELCAN

Təsisçi: Rauf ARİFOĞLU
Baş redaktorun birinci müavini:
Azər AYGAN

e-mail adres: yenimusavat@mail.ru

Ünvan: Bakı şəhəri,
R.Rüstəmov küçəsi
2528-ci məhəllə ev 44/d
Tel: 520 01 23 (24, 25, 26, 27, 28)

Redaktor:
Elsad MƏMMƏDLİ
Lisensiya N: B 114
SAYI: 5.100

"Yeni Musavat"ın kompüter mərkəzində yığılıb, səhifələnib, "Azərbaycan" nəşriyyatında çap edilib. Əlyazmalar geri qaytarılmır. Müəlliflərlə redaksiyanın mövqeyi uyğun gəlməyə bilər.